

Laišakai *lietuviams*

ŠIAME NUMERYJE:

Gyvenimas apsprendžia tikėjimą

Liurdo stebuklas

Krikščionybės kelias Lietuvon

Apie perankstyvas vedybas

Kaltė ir atleidimas

Laikraštininko atsivertimas

Naujos knygos

1959 M. GEGUŽĖS MĖN. (MAY) VOL. X. NO. 5

TURINYS

Gyvenimas apsprendžia tikėjimą — A. Grauslys	131
Ir Lietuva dalyvaus pergalės triumfe — Vysk. V. Padolskis	137
Krikščionybės kelias Lietuvon — Z. Ivinskis	139
Paul Gauguin — Redakcija	144
Stebuklingas pagijimas Liurde — Dr. P. Celiešius	145
Motina — J. Miškinis	149
Apie perankstyvas vedybas — P. Alšėnas	151
Kaltė ir atleidimas — A. Kezys, S. J.	153
Laiškas Redakcijai — P. Rabikauskas, S. J.	156
Laikraštinių kelių katali- kybėn — Dr. J. Prunskis	157
Naujos knygos — Redakcija	160

“Laiškai Lietuviams” — Tėvų Jėzuitų leidžiamas mėnesinis žurnalas.

Redaktorius—Juožas Vaišnys, S. J.

Admin. — Petras Kleinotas, S. J.

Redakcijos ir Administracijos ad-
resas: 2345 W. 56th Street, Chicago
36, Illinois. Tel. REpublic 7-8400.

Letters to Lithuanians. Published
monthly except July and August,
when bi-monthly, by The Jesuit Fa-
thers of Della Strada, Inc., 2345 W.
56th Street, Chicago 36, Illinois. Tel.
REpublic 7-8400. Yearly subscrip-
tion three dollars. Single copy 30
cents. Entered as second class mat-
ter at the Post Office at Chicago,
Ill. Additional office of mailing in
Thompson, Conn.

Viršelis ir vinjetės A. Kurausko
Immaculata Press

Paul Gauguin

Sūnaus Emilijaus biustas

Baltas marmuras

Laiškai *lietuviams*

1959 GEGUŽIS

(MAY)

VOL. X, NO. 5

MOTINA, MAN SAULĖ TAVO VEIDĄ MENA,
VARGO RAUKŠLĖS ŠVIEČIA KAIP ŽVAIGŽDŽIŲ KELIAI,
VISĄ ŠITOS ŽEMĖS KLIDŲ KELIĄ MANO
TEGU ŠVIES MAN TAVO VEIDO SPINDULIAI.

B. Brazdžionis

DŪZGĖ VIS RATELIS, SUKO SIŪLAIS PAKULAS,
SUKO SIŪLAIS NERIMĄ MOTINOS ŠIRDY:
KOKIOS VĖTROS SŪNŲ, JOS JAUNUTĮ SAKALĄ,
BLAŠKO ŠIAŅAKT? KRINTA AŠARA GRAUDI.

V. Jonikas

IR ILGESYS BEDUGNĖMS AKIMIS... DIDŽIULIS...
GRĮŽTI Į MOTINOS BALTOMS LANGINĖMIS NAMUS,
KUR JI PO ŠILKINE VEJA GIMTOJOJ ŽEMĖJ GULI,
KUR BERŽAS VERKIA PRIE JOS KAPO NERAMUS.

J. Augustaitytė-Vaičiūnienė

O TIKIU, DAR PINSIM VAINIKUS JURGINIŲ
IR PARNEŠIM MAMAI LAUKO AGUONĖLIŲ.
O KIEK DŽIAUGSMO BUS, TIK MES TEŽINOM,
KURIE AŠARAS IR RŪPESČIUS PAKĖLĖM.

B. Gaidžiūnas

Dievo meilė ir malonė įtikina

KA D galima turėti tikėjimą įrodančių argumentų ir būti doroviniai nusiteikusiame, o tačiau neturėti įsitikinimo tikėjimo tiesa, tai įrodo beveik jau sustoję ant netikėjimo ribos apaštalių svyravimai, kai, nukryžiuvus Kristų, jiems atrodė, kad viskas jau baigta. Jie pamiršo net paties Kristaus jiems skelbtą prisikėlimą. Drąsus, nesvyruojantis įsitikinimas nusileido į jų sielas tik Sekminių dieną su dieviška šv. Dvasios malone.

Dievo malonė gali būti įvairiai aptariama. Čia, mūsų kalbamu klausimu, išidėmėtini du aptarimai. Pirmiausia, Dievo malonė yra dieviškas gyvenimas, sakramentų pagalba perkeltas į mūsų sielą, kurs mus sugiminiuoja su Dievu ir tam tikra prasme sudievina. Bet Dievo malonę galima aptarti ir kaip mūsų sielos stovį, kai žmogus yra Dievo mylimas ir jis pats Dievą myli. Tuos abudu aptarimus, kurių antrasis kyla iš pirmojo, gretindami, susekame, kad Dievo meilė ir malonė yra lygiareikšmės sąvokos. Reiškia, kas turi Dievo malonę, tas Dievą myli, nors tos meilės ir nejaustų savo širdyje. Kas Dievo malonės neturi, t. y. kas gyvena sunkios, neapgailėtos ir neatleistos nuodėmės stovyje, tas Dievo nemyli, nors tokiam žmogui, jausmais vadovaujantis, ir atrodytų, kad jis jaučia Dievo meilę. Be to, malonės klausimu

Dievo meilė ateina į sielą ir be sakramentų, nors, Dievo ir Bažnyčios valia, tai įvyksta ryšium su pasižadėjimu ir įsipareigojimu priimti atgailos sakramentą artimiausiu patogių laiku. Šitie Dievo malonės aptarimai ir iš jų padarytos išvados yra nepamirštinės, einant prie mūsų įrodymo, kad Dievo meilė ir malonė tikėjimo klausimuose įtikina.

Gilinantį į tą Dievo malonės sąvoką, kuri sako, kad malone pasidarome Dievo prigimties dalininkai, kyla mintis, kad drauge bent dalinai mes turime pasidaryti ir Dievo paslapčių pažinimo dalininkai, nes visko pažinimas yra dieviškos prigimties savybė. Dalyvaudami Dievo prigimtyje, negalime bent šiek tiek nedalyvauti ir tos prigimties visko pažinime. Ar tad mūsų tvirtinimas, kad Dievo malonė ateina į mūsų sielą, tikėjimo šviesa nešina, nėra logiška išvada iš Dievo malonės sąvokos?

Atrodo, kad šią išvadą jau nujautė ir pirmųjų amžių filosofai, nors aiškios Dievo malonės sąvokos ir neturėjo. Filonas, žydų filosofas, sakė, kad Dievas gali būti matomas tik tos dieviškos sėklos dėka, kuri žmogui duodama. Plotinas tvirtino, kad pirmiausia reikia pritaikyti regėjimo organą svarstomajam objektui, nes siela negalėtų matyti grožio, jei pirma ji pati netaptų graži, ir visas žmogus turi pasidaryti gražus ir dieviškas, kad galėtų matyti tai, kas gražu ir dieviška. Tą Dievo malonės būtinumą tikėjimo tikrumui

įsigyti Plotinas aiškiai nujautė sakymas: "Tik Dievo dėka matome Dievą." Filosofai tomis savo mintimis lyg ir patvirtino lotynų išmintį, išreikštą posakiu "*similis simili gaudet*", reiškia, kad galima tik sau panašiu džiaugtis ir jį suprasti. Dievo malonė, supanašindama žmogų į Dievą, kaip tik ir pri-taiko žmogaus sielą priimti dieviškai šviesai. Neveltui ir apaštalai pirmąjį malonę suteikiantį sakramentą vadina apšvietimu. Šv. Povilas savo laiške pa-krikštytiems sako: "Kitados jūs buvote tamsybė, dabar esate šviesa Viešpa-tyje" (Efez. 5, 8).

Dievo malonė taip pat yra mūsų meilė Dievui ir Dievo meilė mums. O meilė — tai priartėjimas prie mylimo-jo. O kas galėtų tvirtinti, kad suartėji-mas nepadeda geriau vienas kitą pa-žinti? Juk meile mylintis atsidaro my-linčiajam: tikroje meilėje abipusiai iš-liejama visa siela su visomis jos pa-slaptimis. Nemylinčiam nemylinti sie-la lieka užsidariusi ir nežinoma, todėl "tas, kuris nemyli, jau pačiu meilės trūkumu panardinamas tamsybėse" (Hello), arba "kur nėra meilės, negali būti nė tiesos" (Joergenson). O meilė pažadina norą mylimąjį pažinti ir pa-žinimo galią pagilina iki intuityvinio išvelgimo. Anot šv. Tomo Akviniečio, meilė augina dvasios imlumą, tai yra tai, ką vokiečiai vadina "*Fassungs-kraft*". Štai kodėl galima teisingai sa-kyti, kad mes tikime Dievą labiau mei-lės negu protinio pažinimo dėka. Pro-tinis pažinimas be meilės yra lėkštes-nis ir silpniau išvelgia tiesos gelmes. Didysis tų visų samprotavimų patvir-tinimas yra Viešpaties žodžiai: "Kas mane myli, bus mano Tėvo mylimas; ir aš jį mylėsiu ir pats jam apsireik-šiu" (Jon. 14, 21).

Kad Dievo meilė tikėjimą gilina ir žmogų įtikina, tinka dar prisiminti tą

psichologinę tiesą, kad tik meilė su-pranta meilę. Kadangi visos mums skirtos Dievo paslaptys yra ne kas kita, kaip Dievo meilės pasireiškimai žmonijai, nes "viską atleidžianti Meilė — tai dvasinis Dievo veidas, kurs spin-di virš mūsų" (Tyciak), tai tos paslap-tys ir tegali būti meilės pažintos bei priimtos. Kaip natūrali gamtinė meilė turi savo vaisių — kūdikį, taip antgam-tinės Dievo meilės vaisius yra pagilin-tas Dievo pažinimas. Kaip gilesniam literatūros ar filosofijos veikalui su-prasti reikia gilesnės inteligencijos ir dvasinio subrendimo, taip ir dieviškai tiesai giliau išvelgti reikia būti Dievo meile ir malone subrendusiam. Ka-dangi "niekas tavęs nemato, o tik tas, kuris myli" (šv. Augustinas), tai to pa-ties šventojo žodžiais reikia prašyti: "Duok širdį, kuri mąstyti!" Nes, anot jo, širdis mąsto, kai myli.

Kadangi gilesnei Dievo meilei pa-siekti ir joje išsilaikyti reikia didesnio malonės laipsnio, tai paprastesnis ir daugumai sielų prieinamesnis būdas Dievą giliau pažinti ir sutvirtėti tikėji-me yra meilė žmogui. Nepamirškime, kad krikščioniška artimo meilė yra ta pati, tik labiau praplatinta ir labiau apčiuopiama Dievo meilė, nes kas my-li žmogų, tą Dievo paveikslą ir kopiją, myli ypač dėl to, kad toji kopija pri-mena Originalą. Tad suprantama, ko-dėl artimo meilės darbai padeda įsiti-kinti tikėjimo tiesose ir tam, kuris tuos darbus atlieka, ir tam, kuris tą meilę patiria. Todėl yra įsidėmėtini ir F. Herwig žodžiai: "Jeigu kas jus klausytų, kur yra Dievas, sakykite: "Čia!" ir pa-darykite kokį nors gerą darbą". Tie žo-džiai yra aiškūs, nes kiekvienas artimo meilės darbas yra lyg rodyklė į Die-vą. Kaip gelė kvepia, taip artimo mei-lės darbas dvelkia Dievu, todėl jei "mūsų brolis yra mums matomas Die-

Gauguin
 Reverie
 (Melancholikė)
 1891

vas" (Graef), jei Išganytojas sako, kad "ką tik padarysite vienam iš tų mažųjų, man padarysite", tai visai suprantama, kad už žmogaus stovi Dievas ir kad, meilingai artėdami prie žmogaus, negalime ilgai nepajusti už jo stovinčio Dievo. Mylėdami Dievo kopiją, negalime neprisiminti Originalo. Tai nujausdamas šv. Vincentas Paulietis, kai buvo kankinamas tikėjimo abejonių, pats sau pasakė: "Noriu mestis į

meilės šviesą, kad išiskverbčiau į tikėjimo tamsybes." Ir jis pradėjo savo didžiuosius labdarybės darbus. Tą meilės kelią pasirinkęs, jis neapsiriko: tikėjimą jis tiek pagilino, kad tapo šventuoju, nes šventasis — tai Dievo malonės ir giliausio tikėjimo vaisius.

Kadangi Dievo malonė, vienaip ar kitaip aptariama, yra Dievo dovana, tai tos dovanos reikia prašyti. Apčiuopiamiau kalbant, reikia maldoje pra-

Gauguin

Moteriškė su mango (1892)

šyti įsitikinimo tikėjimo tiesomis. Kaip maldos metu Taboro kalne Išganytojo išorinė išvaizda pasikeitė, taip ir siela su visomis savo dvasinėmis galiomis maldoje keičiasi. Keičiasi ir jos Dievo pažinimas, nes maldoje siela bando į Dievą žiūrėti, apmąstyme — įsižiūrėti, o kontempliacijoje — Juo džiaugtis.

Taip, begalinė Dievo vertybė reikalauja, kad Jis būtų studijuojamas ne taip kaip kiti objektai, bet ant kelių — maldoje. "Grynai filosofinis susidomėjimas gyvuoju Dievu yra profaniškas, nešventas, todėl žygis iš kelio. Prie Dievo galima nueiti pamaldžiu mąstymu arba, dar geriau, mąstancia mal-

da; kito kelio nėra" (K. Adam). Todėl trapistas T. Merton sako: "Melsdamasis aš randu Dievą." Praplėsdami tą pasakymą, pridėsime: randu Dievą, nes melsdamasis pasiruošiu gauti malonę (kuri ugdo dvasinę aiškiaregystę) ir padidinu meilę, kuria man apsireiškia Dievas.

* * *

Kad Dievo malonė suteikia tikėjimą, kad tik ji pilnai įtikina, tą tiesą Dievas yra įvairiais būdais patvirtinęs. To patvirtinimo įrodymai ir iliustracijos tai yra įvairūs atsitikimai iš atsiųrtelių gyvenimo. Tie asmenys visai netikėtai, protu nesusekamu ir nepagrįstu būdu įtikėjo. Kartais toki atsitikimai yra artimi stebuklui, kartais jie visai paprasti, bet ir vieni ir kiti tuos asmenis nuostabiai sukrečia, juos visai pakeisdami ir duodami nujauti atgamtinių veiksmų tarpininkavimą.

Pirmiausia prisiminkime Apaštalu Darbų knygoje aprašytą apaštalo Povilo atsivertimą tuo metu, kai jis savo dvasia buvo taip tolimas atsivertimui: kai jis vyko persekioti krikščionių! Staiga, matomo, stebuklingo Dievo malonės veikimo dėka iš persekiotojo jis virto uolumu ir meile liepsnojančiu tautų apaštalu.

Galime dar pažvelgti į visą eilę žymių mūsų laikų atsivertelių gyvenimo įvykių, kurie juos radikaliai pakeitė. Vokiečių konvertitė žydė Edith Stein, vėliau tapusi karmelite, rašytoja ir mistike, nacių nukankinta, atsivertė skaitydama šv. Teresės autobiografiją. Ji buvo labai laisvamaniškai nusiteikusi, ir visai pripuolamai į rankas jai pakliuvo minėta knyga. Ji skaitė ją visą naktį, nepertraukdama, iki galo. Kai baigė skaityti, įsitikinimas Dievo tiesa galingai ir lemiamai įsiveržė į jos sielą. Tai buvo 1921 m. rudenį Bavarijoje. Tas įsitikinimas ją nuvedė į aštriausią

karmeličių vienuoliją. Pati savaime tokio įsitikinimo negalėjo duoti ir geriausia knyga. Tai turėjo būti Dievo malonė, kuri tik pasinaudojo ta knyga ją įtikinti.

Prancūzijos dailininkas Max Jacob (miręs 1944), taip pat žydas, 1909 m. grįžęs iš bibliotekos namo, atsisėdo ir pasilenkė pakeisti batus. Kai atsitiesė, pamatė ant sienos kažkieno veidą, pilną grožio ir saldumo. Kažkoks įsitikinimas jam sako: "Tai Kristus!" Tasai pasirodymas, apie kurį jis autobiografijoje pasakoja, viską nulemia: sunkiai kovodamas su ateizmo argumentais, su savo aistromis, vis prieš akis turėdamas matytą Kristaus vaizdą, po kelių metų galutinai atsiverčia. 1914 m., kažkokios jėgos stumiamas, jis nueina pažiūrėti filmo "Bande des habits noirs" Paryžiuje ir ekrane vėl pamato Kristų. Gilus tikėjimas jam davė jėgų ramiai sutikti mirtį, kai buvo nacių nužudytas.

Olandų dailininkas Jean Verkade (†1946), po atsivertimo tapęs benediktinu, savo autobiografijoje "Die Unruhe zu Gott" pasisako, kad jis, būdamas netikintis ir nekritštytas, kartą su kitais atėjęs į Mišias ir pakylėjimo metu priklaupęs. Kai atsikėlė, jau buvo pasikeitęs ir tapęs beveik pusiau kataliku...

Prancūzų rašytojo ir dramaturgo Paul Claudel (†1954) atsivertimą nulėmė 1886 m. Kalėdų dieną du kartu dalyvavimas Paryžiaus Notre-Dame pamaldose. Jis dalyvavęs iškilmingose Kalėdų Mišiose, o paskui, neturėdamas ko veikti, nuėjęs ir į mišparus. Marijos giesmės "Magnificat" giedojimo metu jis staiga įtiki. Štai jo paties žodžiai: "Tas įvykis nulėmė visą mano gyvenimą. Vienu momentu mano širdis liko pagauta, ir aš tikėjau. Aš tikėjau su tokiu galingu vidujiniu prita-

rimu, kad visa mano esybė buvo stipriai patraukta, aš tikėjau su tokiu tvirtu įsitikinimu ir tokiu nepajudinamu tvirtumu, kad neliko vietos nė mažiausiai abejonei. Nuo tos dienos jokios knygos, jokie samprotavimai, jokie mano judraus gyvenimo atsitikimai negalėjo ne tik sukursti mano tikėjimo, bet neįstengė net jo paliesti. Staiga aš pajutau perveriantį nekaltumo, amžinos Dievo vaikystės ir neapsakomo apreiškimo jausmą." Ar bereikia dar įtikimesnės iliustracijos atvaizduoti įtikinančiai Dievo malonei?

Dar galime paminėti iki šiol tebe gyvenantį atsivertėlį, vieną subtiliausių Amerikos rašytojų, trapistą Tomą Merton. Savo autobiografijoje "The Seven Storey Mountain" jis nurodo keletą Dievo malonių, nulėmusių jo atsivertimą ir įstojimą į trapistų vienuolyną. Dar prieš atsivertimą jis lankė Romą, grynai menišku atžvilgiu gėrėdamasis meno kūriniais ir senosiomis freskomis Romos bažnyčiose. Vieną naktį, jam esant vienam kambaryje, jis labai gyvai pajuto prieš metus mirusį savo tėvą, kurs atrodė tartum liečia jo ranką ir jam kalba. Tai tęsėsi tik akimirką, bet jis įžvelgė į savo moralinį skurdą, pajuto pasibaisėjimą juo ir pradėjo ilgėtis išsilaisvinimo, pirmą kartą gyvenime pradėjo tikrai melstis, o jo skruostais tekėjo ašaros...

Po keletos metų, kartą jam esant šv. Pranciškaus bažnyčioje Havanoje, po pakylėjimo Kubos vaikai galingai užtraukė "Tikiu Dievą". Staiga į jį tartum perkūnas trenkęs ir be galo aiški šviesa jį nušvietusi, giliai įsmigdama į jo vidų ir duodama įžvelgti, kad po konsekracijos žodžių čia yra Dievas. Jam atrodė, lyg jo protas betarpiškai būtų palietęs tiesą, jis pasijuto jau turįs tą tiesą. Neapsakomas džiaugsmas, gryna ramybė ir net valandą tverianti

laimė jį užplūdo. Jis sako, jog niekad negalįs to išgyvenimo pamiršti. Ir kai jau atsivertęs svyravo, ką toliau daryti su savo gyvenimu, jis prašė Dievą ženkle iš šv. Rašto. Jis atidarė šventąją knygą ir nežiūrėdamas uždėjo pirštą ant puslapio. Kai pažiūrėjo, pamatė, kad pirštas buvo padėtas ant angelo žodžių, tartų Zakarijui, nenorėjusiam tikėti, kad jiems senatvėje gims sūnus (Jonas Krikštytojas). Tie žodžiai buvo: "Ecce eris tacens — štai nekalbėsi..." Merton įžiūrėjo tuose žodžiuose šaukimą į amžino tylėjimo trapistų vienuolyną.

Kai paskutinėmis dienomis prieš įstojimą pas trapistus jis dar abejojo ir vaikščiodamas miškelyje maldavo Dievą nurodymo, kurs išsklaidytų dar likusius abejojimus, tada savo vaizduotėje jis išgirdo, jau pirmiau ten besilankant girdėtą, didįjį trapistų Gethsemani bažnyčios varpą, taip aiškiai skambantį, tartum jis būtų buvęs čia pat už kalnelio. Tas kalnelis buvo už kelių šimtų mylių nuo Kentucky Gethsemani. Apskaičiavęs laiką, jis suprato, kad kaip tik tuo metu, giedant tenai vakarinę "Salve Regina", skambino didžiuoju varpu. Jo abejojimai pasibaigė. Jis sėdo ir parašė laišką, prašydamas Gethsemani abatą jį priimti į vienuolyną.

Tokių, kad ir mažiau nuostabių ar visai paprastų, Dievo malonės išpėjimų turi savo gyvenime daugybė žmonių, ir jeigu tik jie yra geros valios, padaro atitinkamas išvadas, palenbiančias juos ieškoti sakramentalinės malonės, nuo kurios jų tikėjimas pražysta pilnu žiedu. Bet jeigu išpėjimo malonė atmetama, jeigu jos nepaklausoma, tai dažnai toji malonė gali nebegrįžti, ir žmogus gali pasilikti netikėjime bei indiferentizme. Tad reikia didelio atidumo šaukiančiam malonės

balsui, nes Kristus sako: "Niekas negali ateiti pas mane, jei Tėvas, kurs yra mane siuntęs, jo nepatrauks" (Jon. 6, 44). Tokia šaukianti malonė mūsų eiliniame gyvenime gali būti gera knyga, susitikimas su koku nors asmeniu, pranašiu dvasiniu atžvilgiu, nusi-vylimas žmogumi, patirtas šmeižtas ar užgavimas ir t. t. Tokie ir kiti panašūs įvykiai, prie kurių sustojame, į kuriuos įsijaučiame, iš kurių antgamtinį prakalbėjimą išgirstame, gali į mus gavinančiai paveikti ir duoti mūsų gyvenimui naują kryptį.

Baigiant šią straipsnių seriją, pravartu įsidėmėti šv. Tomo Akviniečio išpėjimą, kad ypač reikia saugotis netikintiems to Dievo malonės būtinumo tikėjimo klausimais nepraskiesti ir neaptemdinti. Toks aptemdinimas įvyktų, jeigu juos stengtumėmės įtikinti, kad protiniai tikėjimo įrodymai yra lemiamos reikšmės. Verčiau jie turėtų iš mūsų išgirsti, kad visi tikėjimo dalykai grynais proto argumentais negali būti nei įrodyti nei atmesti, nes tikėjimas viršija protą, būdamas antgamtinė dorybė.

Tikėjimo pažinimo besiilgintieji turėtų būti taip pat įspėti, kad, anot šv. Tomo, tikėjimo pažinimas žmogaus ilgesio pilnai nenuramina, nes šiame gyvenime tas pažinimas yra netobulas. Ribota žmogaus dvasia niekada šioje žemėje neapims neriboto Dievo. Todėl nekartą mūsų dvasia, būdama ribota, susidūrus su dieviškomis paslaptimis, bus nerimo drumsčiama ir, kol gyvensime šioje žemėje, nekartą turėsime maldauti malonės, kaip tas evangelijoje minimas tėvas: "Tikiu, Viešpatie, padėk mano netikėjimui" (Mork. 9, 23). Kitaip sakant, suprantu, kad turiu norą ir gerą valią tikėti, bet pilnam įsitikinimui reikia Dievo malonės.

IR LIETUVA DALYVAUS PERGALĖS TRIUMFE

Mylimiausieji Kristuje,

EGUŽĖS 13 d. kasmet mums primena didžius mūsų ir visos lietuvių tautos įsipareigojimus Dievui ir Marijai. Tą dieną 1951 m. Romoje lietuvių Šv. Kazimiero Kolegijos koplyčioje keturi Lietuvos vyskupai tremtyje paaukoko Lietuvą ir visą lietuvių tautą Nekalčiausiai Marijos Širdžiai, sekdami 1917 metais Fatimoje, Portugalijoje pasirodžiusios Dievo Motinos troškimą, kad visi žmonės ir atskiros tautos būtų paaukotos jos Nekalčiausiai Širdžiai.

Vykdam tį Dievo Motinos troškimą, Jo Šventenybė Popiežius Pijus XII 1942 m. spalio 31 d., pačiame antrojo pasaulinio karo įsiliepsnojime, baigiantis 25 metų Fatimos apsiereikimų sukakties minėjimo iškilmėms, Vatikano radijo bangomis pavedė visą žmonių Marijos Nekalčiausiai Širdžiai. Ši žmonijos pavedimą Nekalčiausiai Marijos Širdžiai Šv. Tėvas dar pakartojo tą pačių metų gruodžio 8 d. šv. Petro bazilikoje.

Šis Šv. Tėvo padarytas žmonijos paaukojimas liečia kiekvieną mūsų, liečia šeimas, tautas ir valstybes. Jis galioja visiems laikams. Tačiau Bažnyčia nori, kad jis būtų kartas nuo karto pakartojamas, kad paaukojimas Marijai būtų vis sąmoningesnis, prisimenant įsipareigojimus tvarkyti savo krikščioniškąjį gyvenimą Marijos globoje. Pasiaukojimo aktas neturi būti tik formulės atskaitymas, bet turi siekti plačiau ir giliau, turi apimti žmogaus gyvenimo gelmes.

Kai Lietuvos vyskupai Romoje 1951 metais pavedė Lietuvą ir lietuvių tautą Nekalčiausiai Marijos Širdžiai, iškilmingai pareikšdami visos tautos vardu aiškų tautos norą ir pasiryžimą būti ištikimais Dievui ir jo įsakymams, būti ištikimais Kristaus mokslui, būti uoliais krikščioniškojo gyvenimo vykdytojais ypatingoje Marijos globoje, tai jie norėjo taip pat, kad pasiaukojimas Nekalčiausiai Marijos Širdžiai būtų daromas ir pavienių tikinčiųjų ir šeimų ir parapijų, kad tas pasivėdimas Marijai vis giliau įleistų šaknis lietuvių ir visos lietuvių tautos sąmonėn ir tuo būdu krikščioniškam gyvenimui būtų vaisingesnis. Šiuo metu ypač pagėdaujamas šeimų pasiaukojimas, nes tai jų vidinį ryšį sustiprina ir paskatina jas nepasiduoti blogoms laikų įtakoms.

Reikia tik pasidžiaugti, kad šis Lietuvos vyskupų noras dvasiškų ir pasauliečių buvo gerai suprastas ir yra dedama pastangų kasmet, bet ypač geg. 13 d. tą pasiaukojimą atnaujinti ar tai pavieniai, ar šeimose ar parapijose. Vertas ypatingo pagyrimo Mėlynosios Armijos Lietuvių Sąjūdis, kurs deda didelių pastangų šiai minčiai lietuviuose plačiau paskleisti, užsimojęs taip pat pasiaukojimą Nekalčiausiai Marijos Širdžiai sujungti su pasiaukojimu Švč. Jėzaus Širdžiai, kuriai visa Lietuva buvo paaukota 1934 metais pirmojo Lietuvos Eucharistinio Kongreso metu. Šiuo atveju pasiaukojimas Švč. Jėzaus Širdžiai yra tinkamai papildomas ir gražiai atbaigiamas. Jais iškeliami patys didžiausi Lietuvos ir lietuvių tautos įsipareigojimai Dievui, Kristui ir Marijai. Neabejojama daug

gražių vaisių galime tikėtis iš tokio ištikimybės Dievui pareiškimo.

Gegužės 13, Lietuvos ir lietuvių tautos paaukavimo Nekalčiausiai Marijos Širdžiai suaktyvės diena, jau kelti metai yra ir viso pasaulio lietuvių Maldos bei Atgailos diena už nusidėjėlių atsivertimą, pasaulio taiką ir Lietuvos laisvę. Tai didelės ir brangios mūsų širdžiai intencijos.

Marija Fatimoje ragino daug melstis už nusidėjėlius, aukotis už juos, ragino ypač kalbėti rožančių bei priimti pirmaisiais mėnesių šeštadieniais atsisėdimo Komuniją, jau nekalbant apie reikalingą pakeisti savo gyvenimą bei liautis įžeidinėti nuodėmėmis Dievą. "Jei žmonės darys, ką jiems sakysiu", — kalbėjo Marija Fatimoje, — "daug sielų bus išgelbėta ir bus taika". Persekiojimai ir karai Marijos žodžiuose Fatimoje tėra tik bausmė už žmonių nuodėmes. Jei norime iš tų baisenybių išsigelbėti, yra tik vienas kelias: grįžti prie Dievo ir jo įstatymų.

Šiuo metu dorinis pasaulio vaizdas, deja, nėra paguodžiantis. Daug yra tokių, kurie niekais laiko švenčiausius Dievo įsakymus. Dialektinis materializmas, kuris klaikiausioje savo išvaizdoje yra įsikūnijęs bolševizme, pasiūvęs atitraukti žmoniją ne tik nuo Dievo įstatymų, bet ir nuo paties Dievo. Pasaulis, galima sakyti, yra akligatvė atsidūręs. Didelio sukrėtimo jam reikia ir gausios Dievo malonės, kad pasuktų išganymo keliu. Štai kodėl reikia daug melstis ir atgailoti, ne tik už savo nuodėmes, bet ir kitų, kad Dievas visų pasigailėtų. "Jei nedarysite atgailos, visi taip pat žūssite", kalbėjo Kristus žydams, prisiminęs nelaimės, ištikusias Jeruzalėje kai kuriuos žydus (Luk. 13, 3, 5).

Ir pasiilgtos taikos žmonija dar vis nesulaukia. Ji laukia ne bet kokios, bet

teisingos taikos. Ir mes, lietuviai, jos nesulaukiam. Mes vis laukiam iš politikų pagalbos, jos laukiam iš stipriai ginkluotų kariuomenės pulkų. Bet tai nėra pati tikroji jėga, kuri mūsų tėvynei galėtų laisvę grąžinti. Jos turime laukti iš dangaus per Mariją, kartu jungdami savas pastangas. "Jei Viešpats nestatys namo, veltui vargsta tie, kurie jį stato. Jei Viešpats nesaugos miesto, veltui budi jo sargas", sako Šv. Raštas (Ps. 126, 1).

Kad ir kaip klaikus galėtų būti šiuo metu pasaulio vaizdas, vis dėlto neturime nusiminti ir nuleisti rankų, nes Marijos pagalba ir galutinė pergalė mums yra užtikrinta: "Mano Nekalčiausioji Širdis galų gale triumfuos", pasakė Marija Fatimoje. Tai stiprina mūsų viltis, kad ir Lietuva, paaukota Nekalčiausiai Marijos Širdžiai, dalyvaus jos galutiniame triumfe, jei visi jos vaikai eis Dievo įstatymų keliu. Savo maldingumu ir gyvenimo kilnumu rūpinkimės turėti Dievą savo pusėje. O "jei Dievas yra už mus, kas prieš mus?", sako šv. Povilas (Rom. 8, 31).

Geg. 13 d. teparodo mūsų visų veningą ryžtą eiti šiuo maldos ir atgailos keliu. Iš naujo pasiaukodami Nekalčiausios Marijos Širdžiai, rūpinkimės, kad Nekalčiausios Marijos Širdies pergalė ir triumfas visame pasaulyje ir mūsų brangioje tėvynėje kaip galint greičiau pasireikštų. Roma, 1959 m. kovo 25 d.

† Vysk. Vincentas Padolskis,
Vilkaviškio Koadjutorius

Yra pasaulyje tik viena visai nesavi-
meiliška, tyra, dieviška meilė — tai mo-
tinos meilė.

G. Ebers

XVII. Katalikybės plitimas Lietuvoje XV amžiuje

KALBANT apie Vakarų krikščionybės vystymąsi Lietuvoje, paprastai nuo Vilniaus ir Medininkų vyskupijų įkūrimo daromas šuolis į XVI amžių, į protestantizmo plitimo laikus. Čia iškeliamos greito protestantų skleidimosi priežastys ir schematiškai aiškinama, kokia yra buvusi naujakrikščių tautoje religinė padėtis prieš Liuterio ir Kalvino mokslo įsigalėjimą. Tokiu būdu pasilieka beveik užmirštas pirmasis oficialiai įvestos katalikybės šimtmetis lietuvių tautoje. Net ir rūpestingasis Valančius savo "Žemaičių Vyskupystėje" tikėjimo plitimui iki liuteranizmo tėra paskyręs vos 16 nedidelių puslapelių. O uolusis Lietuvos Bažnyčios istorikas kan. Aleksa savo įdomiame veikale "Katalikų Bažnyčia Lietuvoje" nuo Vytauto Didžiojo iki protestantizmo tedavė vos 10 puslapių. Tik lenkų Bažnyčios istorikas J. Fijalek, norėdamas iškelti lenkų nuopelnus Lietuvos krikštijimo darbe, yra vienintelis, kuris paieškojo daugiau žinių.

Klausimas, į kurį čia reikia atsakyti, yra svarbus. Koks galėjo būti vakarykščio pagonio tolimesnis santykiavimas su valdovų įvestu naujuoju tikėjimu? Kaip formavosi paprasto žmogelio minties ir dvasios pasaulis, kai iš pagrindų pasikeitė jo politinio gyvenimo sąlygos? Kaip jis reagavo į tas visas įvedamas naujoves, kai jis pagaliau, be baimės savo gyvybei,

galėjo artyn prisileisti svetimo krašto žmogų? Kaip vyko naujojo tikėjimo skleidimas, kai buvo pastatytos pirmosios medinės bažnytelės?

Palyginamai didelė tauta, paprastai vadinama paskutine pagonybės salele Europoje, vėl oficialiai sugrįžo Mindaugo įveston krikščionybėn. Tačiau neužteko viešų Vytauto ir Jogailos pareiškimų Vakarų Europai pademonstruoti, kad lietuviai jau esą geri krikščionys. Iš tikrųjų, krašte reikėjo gerų misijų, kurios sugebėtų perkeisti nuo amžių įsikerojusią pagonybę žmogaus sąmonėje ir ją pakeisti į kilnųją naują mokslą, duodantį visai kitą Vyriausios Būtybės garbinimo ir sielos bei pomirtinio gyvenimo supratimą. Reikėjo mesti Perkūno garbinimą, vėlių maitinimą alkakalniuose, reikėjo liautis sudvasinti medžius, ugnį ir įvairius gamtos reiškinius. Taip pat reikėjo atsisakyti daugybės burtų, prietarų ir tikėjimų, kuriais buvo apsuptas kasdieninis žmogaus gyvenimas, kai naktimis darbuodavosi Slogučiai, lakstydavo Aitvarai, Kaukai, paupiais skalbdavosi Laumės ir t.t. Tą visą pagoniškų prietarų pilną žmogaus pasaulį ir jo lakią vaizduotę reikėjo pakeisti.

Darbas buvo sunkus ir reikalavo gana daug pastangų. O bendrasis sąjungininkas prieš ordiną, atsiuntęs, Jogailai vykstant Lietuvos krikštyti, vietinės kalbos visai nemokantį kunigų būrelį, tikruoju lietuvių tautos krikščioninimu nedaug tesirūpino. Uolesnių krikščioninimo pastangų nebuvo matyti nė Žemaičiuose. Tada pirmasis rūpestis buvo, kovojant su ordinu dėl

Žemaičių likimo, parodyti pasauliui, kad kraštas jau yra katalikiškas.

XV amžiuje Lietuvos kaimynystėje trūko stipraus religinio centro, kuris sugebėtų spinduliuoti ir duoti vienuolių apaštalų. O jų Lietuvai nedavė nė Livonija, nė Prūsai, nors abiejuose kraštuose buvo daug vienuolių. Nėra aptikta jokių pėdsakų, kad Žemaičių žemėje, kuri XVI amžiuje buvo perdėta garsinama ištikimumu pagoniškoms tradicijoms, būtų pasirodęs koks misijonierius ar vienuolis.

Idomus ir trumpas yra Žemaičiuose čeko misijonieriaus Jeronimo Pragiškio epizodas. Čekai, gal būt, būtų galėję suvaidinti didesnių apaštalų vaidmenį Lietuvoje. Juk kitados į Prūsų žemę skleisti Evangelijos buvo atvykęs Pragos arkivyskupas Vaitiekus. Bet čekai toliau negalėjo būti misijų centru Lietuvai, nes, Konstancoje sudeginus Joną Husą, greitai Čekijoje užsiliepsnojo ir plačiai išsiskleidė husitų erezija. Apie misijonierius daugiau nebeužtinkame jokių pėdsakų. Reikėjo pasitenkinti nuo pirmiau viduje veikiančiomis jėgomis. Jeigu kas liaudyje buvo daroma, tai ėjo iš nuo seniau gyvenančių vienuolių, ypač pranciškonų. XV amžiuje pranciškonų veiklą Lietuvoje yra tyrinėjęs Viktoras Gidžiūnas, O.F.M. XV amžiaus antroje pusėje pranciškonai observantai arba bernardinai vykdė misijas rytinėje Lietuvos valstybės dalyje ir Vilniaus krašte.

Iš vienos pusės čia yra sutinkamos bernardinų pastangos stačiatikius grąžinti į lotynų Bažnyčią, apaštalaujant ortodoksų srityse. Apie šitas misijas yra šiek tiek išlikusios įdomios medžiagos. Yra visa eilė XV amž. faktų iš bernardinų vienuolynų veikimo Drogičine ir Pinske. Tačiau šalia šito darbo pranciškonai ėmėsi misijų grynai

lietuviškose žemėse. Iš XV amž. antrosios pusės yra eilė originalių dokumentų, užrašų, donacijų ir privilegijų, rodančių, kad bernardinai tada veikė ne tik Lietuvos sostinėje, bet ir Lydoje, Ašmenoje, Kaune. Šaltiniai rodo, kad tie vienuoliai turėjo glaudų santykį su žmonėmis. Bernardinai tada buvo patys svarbiausieji vienuoliai Aukštaičių žemėje. Žemaičiuose pirmieji vienuoliai pastoviai įsikūrė tik XVII amžiaus pradžioje. Tai buvo Kretingos ir Tytuvėnų pranciškonai bei Kražių jėzuitai.

Nebuvimas vakarinėje Lietuvoje apaštalaujančių vienuolių lėtino ir krikščionybės skleidimąsi. Kai Vilniuje jau buvo keturi vienuolynai, plačioje Žemaičių žemėje XV ir XVI amž. nebuvo įsteigta nė vieno vienuolyno. Krašto krikščioninimą trukdė ir bažnyčių stoka. Jau Zacharijas Ferreri, pirmasis šv. Kazimiero biografas, apgailestavo bažnyčių negausumą Vilniaus vyskupijoje. Bet vis dėlto ten antroje XV amž. pusėje religinis gyvenimas aukščiau stovėjo. Žymiai silpnesnis jis buvo už Nevėžio, kur tik nuostabios raidos keliu vėliau gimė "Šventoji Žemaitija". Pvz., iš turimų šaltinių galima nustatyti, kad pirmasis tuzinas bažnyčių Žemaičių vyskupijoje buvo pastatytas pirmaisiais penkeriais metais (1416-1421). O paskui, pagal Valančiaus duotas žinias, visu Kazimiero valdymo metu (1440-1492) tebuvo pastatytos tik keturios bažnyčios: Alsedžiuose, Pašvitinyje, Šiauliuose ir Šiluvoje. Panašiai pradžioje buvo ir Vilniaus vyskupijoje, tačiau vėliau ten reikalai pagerėjo. Jeigu XVI amž. viduryje Žemaičių vyskupijoje buvo 38 parapijos, tai sostinės vyskupijoje jų buvo trigubai daugiau. Bažnyčių statymo lėtumo priežastis yra buvusi ta, kad labai trūko kunigų.

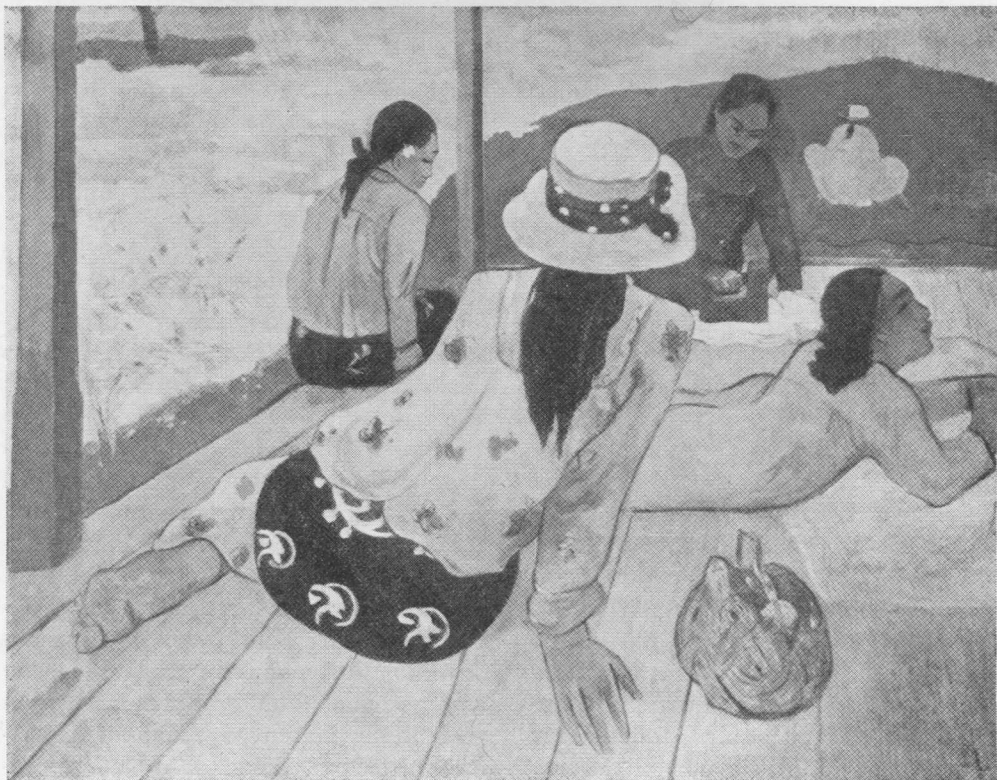
XVIII. Kunigų stoka Lietuvoje

Naujai įvestam tikėjimui sekmingai palaikyti, platinti ir stiprinti reikėjo vietinių kunigų, mokančių krašto kalbą. Deja, jų labai trūko. Išskiriant tik laimingą pradžią, taip pat ir vyskupais tapdavo daugiausia svetimtaučiai. Nors jau XV amžiuje Krokuvoje ir kituose universitetuose mokėsi būrelis jaunuolių iš Lietuvos, tačiau visą šimtmetį, su mažomis išimtimis, Vilniaus ir Medininkų vyskupais tapdavo čekai, lenkai ir vokiečiai. Kadangi į Medininkų vyskopus paprastai patekdavo Vilniaus kapitulos nariai, galima maždaug spręsti ir apie sostinės kapitulos sudėtį. Medininkų kapitulos

sąstatas iki Merkelio Giedraičio laikų, t. y. iki XVI amž. pabaigos, yra nežinomas. Jau pirmojo Vilniaus vyskupo Andriaus Vasilos testamente 1398 m. kapitulas nariais, išskyrus lietuviškai mokantį Motiejų Trakiškį, buvo čekas, vokietis, lenkas. O kai kurių kapitulos narių kilmės visiškai negalima nustatyti.

XV amžiuje įsigalėjo paprotys, kad klebonų vietos būdavo išdalinamos ne vietiniams kunigams. Tiesa, garsiąja 1447 m. privilegija, kai didysis Lietuvos kunigaikštis Kazimieras išvyko Lenkijon tapti karalium, Lietuvos bajorai bandė griežtai atsitverti nuo atėjūnų. Be eilės kitų laisvių, tada bajorai

Gauguin. Siesta

Gauguin
Marie Derrien (1890)

rai iš valdovo reikalavo, kad pareigūnais Lietuvoje nebūtų skiriami svetimi piliečiai. Buvo įsakmiai pažymėta, kad jie negalėjo patekti nė į bažnytines vietas. Tačiau šitoji "užtvara" nedaug gelbėjo, nes Lietuvos valstybei priklausanti Podlachija buvo kaip tik daugiausia lenkų bei mozūrų apgyventa. Todėl ir plūdo Lietuvoje į bažnytines vietas daugiausia mozūrai. Be to, į didžiojo kunigaikščio kanceliariją Vilniuje raštininkais patekdavo lenkai dvasiškiai. Natūralus tokių raštininkų karjeros kelias buvo tapti kapitulos nariu arba gauti klebono vietą kokioje nors turtingoje parapijoje.

Tie liūdni faktai parodo didelį vietinės dvasiškijos trūkumą, kuris nusišėsia iki XVII amžiaus. Su šia nelaime turėjo daug kovoti visa eilė energingų vyskupų, ypač Žemaičių apaštalas Merkelis Giedraitis, nors jau nuo 1570 metų Vilniuje buvo įkurta pirmoji jėzuitų kolegija, o po aštuonerių metų Akademija ir 1582 m. dvi kunigų seminarijos.

Kai Lietuvoje buvo atnaujintas pirmojo karaliaus bandytas įvesti katalikų tikėjimas, nebuvo įmanoma vietoje suorganizuoti kunigų paruošimo parapijoms. Iš Krokuvos universiteto perorganizavimo dokumentų, tiesa, gra-

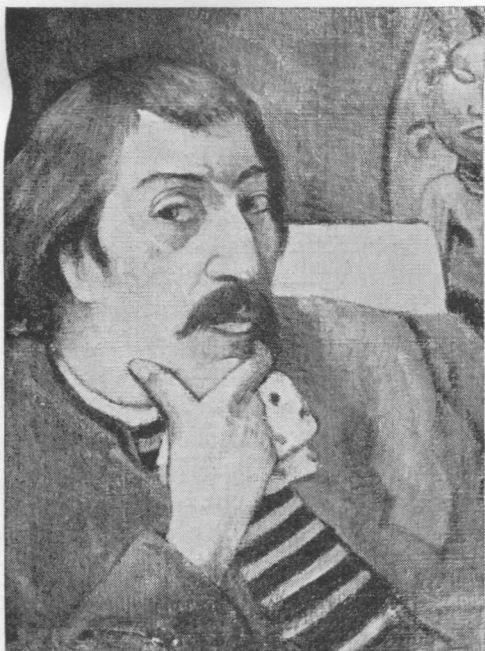
žiai skambėjo Jogailos pastangos, nes universitetas buvo specialiai numatytas švietimo židiniu ir Lietuvai. Kadangi patį Jogailą — skaitome dokumentuose — Dievo Apvaizda išvedusi iš pagoniškų paklydimų, tai jis noris, kad Lietuvos gyventojai taptų šviesos sūnumis. Gausiai aprūpindamas Krokuvos universitetą, Jogaila laikė jį esantį reikalingu geresniam naujai pakrikštytų lietuvių švietimui. Bet Krokuva savo uždavinio pilnai atlikti negalėjo. Reikia dar paminėti, kad prie Pragos universiteto karalienės Jadvygos Jogailienės lėšomis 1397 metais buvo įkurta kolegija šelpti neturtingiems lietuviams studentams. Tai buvo padaryta, atrodo, tik norint Lietuvai ruošti kunigus. Bet ta kolegija ir skiriamais pinigais nepasinaudojo lietuviai, bet tik Huso mokiniai. Be jokio istoriško pagrindo yra teigimas, kad to bendrabaučio vedėjas ir auklėtojas yra buvęs pats Husas, o čia atvykę Lietuvos jaunuoliai turėję ruošti lietuvius mokyti jų gimtąja kalba.

Lietuvoje ilgai nebuvo tinkamų sąlygų vietoje paruošti kunigus. Visai buvo bandoma užkimšti kunigų trūkumo spragą. Valančius Žemaičių vyskupijos istorijoje rašo, kad 1470 m. Medininkų vyskupas Motiejus iš Topolo Varniuose liepęs vaikus mokyti rašto, o paskui juos "mokindina dajktu kunegams priderantiu, pramokitus szwente į kunegus". Autentiški faktai parodo, kad jau Kazimiero laikais prie Vilniaus katedros yra veikusi mokykla. Parapijinių mokyklų XVI amžiaus pradžioje atsirado ir daugiau, bet jos galėjo paruošti bažnyčios tarnus, Mišių patarnautojus, choristus, o kunigų vis trūko ir trūko.

Didieji kunigaikščiai, nuo seniau turėdami teisę parinkti kandidatus klebonų pareigoms, ta teise dažnai

naudojosi, siųsdami Lietuvon žmonių kalbos nemokančius dvasiškius. Tačiau yra žinomi faktai, kaip Lietuvos vyskupai patys rūpinosi išgauti teisę skirti savo kandidatus. Vilniaus vyskupui Vaitiekui Taborui 1501 m. tai pasisekė. Lietuvos didysis kunigaikštis Aleksandras, ką tik tapęs Lenkijos karalium, vyskupui suteikė privilegiją pačiam iki gyvos galvos pasirinkti kandidatus į 28 parapijas, į keturias Vilniaus kapitulos vietas ir į Trakų kolegialinę kanoniją. Buvo reikšminga, kad šitas valdovo leidimas buvo duotas aštuoniolikai lietuviškų Vilniaus diecezijos parapijų. Iš dokumento matyti, kad kaip tik iki to laiko į lietuviškas parapijas buvo patekę netinkamų kunigų ir nemokančių lietuviškai. Po dvejų metų panašią privilegiją Medininkų vyskupijai gavo vyskupas Martynas Lindfaras, savo kilme vokietis. Ir čia buvo nurodytos panašios priežastys: iki šiol skirtingieji klebonai nemoka lietuvių arba žemaičių kalbos, neturi užtenkamai mokslo, negali klausyti išpažinčių ir sakyti pamokslų. Pats vyskupas, gavęs iš didžiojo kunigaikščio teisę, galėjo paieškoti tinkamesnių kunigų. Praplėsdami Kazimiero privilegiją, Aleksandras ir Zigmantas Senasis draudė ateiviams užimti ne tik katedrų kapitulų, bet ir parapijų klebonų vietas, jeigu joms tik atsirasdavo Lietuvos piliečių. Bet vietinių kunigų kaip tik tuo metu labai trūko.

Pagrindinę to trūkumo priežastį jau esame nurodę. Iki XVI amžiaus galo Lietuva neturėjo savos švietimo organizacijos. Lietuvos bažnyčiai nebuvo naudinga, kad ji neturėjo atskiros bažnytinės provincijos, ji priklausė Gniezno arkivyskupui. Ten mažai buvo rūpinamasi Lietuvos bažnyčios reikalais ir apie vietinių kunigų dau-

Gauguin
Autoportretas (1898)

PAUL GAUGUIN (1848-1903) savo kūryba yra labai artimas savo bendraamžiui, kolegai ir draugui Van Gogh. Daug panašumo jis turi ir su Cézanne, Renoir, Seurat, gyvenusiais maždaug tuo pačiu me-

tu. Vis dėlto Gauguin kūryboje labai ryškiai vyrauja melancholija, kažkokia švelni mistika ir naivus, vaikiškas nekaltumas, kas kitų minėtų dailininkų kūryboje nėra taip ryšku arba visai nepastebima. Tai galima lengvai suprasti, žinant jo charakterį ir jo gyvenimą. Geriausias Gauguin autoportretas ir geriausia jo autobiografija yra jo kūriniai. Juose ryškiai atsispindi dailininko nuotaika ir galvosena. Juose žaidžia nusiminimas su viltimi.

Gauguin, būdamas labai jautrus ir niekur nerasdamas pakankamai ramybės bei susitelkimo, palieka Europą ir apsigyvena gražioje Ramiojo Vandenyno Tahiti salose. Didžiausia jo kūrinių dalis kaip tik ir yra iš Tahiti aplinkos, kur jis vaizduoja čiabuvių, jų nuotaikas bei jų gyvenimo būdą.

Neseniai Čikagoje jo kūrinių paroda aplankė virš 100.000 žmonių. Gausiai jo paroda šiuo metu yra lankoma ir New Yorko Metropolitan Meno Muziejuje. Ši "Laiškų Lietuviams" numerį iliustruojame Gauguin kūriniais, kurių nuotraukomis maloniai leido pasinaudoti Čikagos Meno Galerijos vadovybė, už ką jai reiškiame nuoširdžią padėką.

R e d a k e i j a

ginimą niekas nekalbėjo. Vietinių kunigų trūkumas Lietuvoje, lenkų dvasiškiams, besitaikantiems į kapitulų ir klebonų vietas, buvo naudingas.

Tačiau dar svarbesnė kunigų trūkumo priežastis buvo kita. Aštri luomų pertvara buvo nužymėjusi valstybėje vietas bajorui ir valstiečiui. Privilegiją mokslus eiti turėjo tik bajorai, kuriems Lietuvos Statute buvo garantuota teisė išvažiuoti mokytis į užsienius. Dar galėjo išvažiuoti mokytis ir koks pasiryžėlis miestietis, bet valstiečių masė buvo broudžiavinėje padėty-

je. Iš aukštesnių luomų, t. y. bajorų ir didikų, kunigo pašaukimo pasirinkimas negalėjo būti gausus jau vien dėl tos aplinkybės, kad bajorai Lietuvoje tesudarė tik mažą gyventojų dalį. Be to, didelė bajorų dauguma XVI amž. viduryje buvo tapę kalvinistais.

Vis dėlto, nežiūrint kunigų stokos, Lietuvoje katalikybė pamažu skleidėsi ir stiprėjo. Autentiški faktai rodo, kad ji buvo gana stipri ir tada, kai užėjo protestantizmo banga. Bet apie tai pakalbėsime vėliau.

LIURDAS tai yra vieta, kur net ir šiais racionalizmo ir didžiųjų religinių sukrėtimų laikais Dievas, Mergelėi Marijai užtariant, pasireiškia gydomąja malone šalia įprastų gamtos dėsnių. Čia noriu pateikti skaitytojams Marijos Bigot stebuklingo išgijimo faktą, įvykusį 1954 metais, plačiai išdėstytą ir kritiškai įvertintą dr. Gabriel Debroise knygoje "Un miracle de Lourdes en 1954", Rennes 1957. Taip pat šis įvykis sutrauktai buvo Georg Sigmund perduotas vokiečių žurnale "Stimmen der Zeit", 1959 m., vasario mėn. laidoje.

Marija Bigot yra gimusi Prancūzijoje 1922 m. gruodžio 7 d. Būdama dešimtų amžiaus metų, pradėjo sirgti pūliuojančiais odos išbėrimais. Nuo vočių jos veidas tapo spuoguotas ir sugadintas. Prasidėjo regėjimo susilpnėjimas, kuris pasibaigė visišku apakimu 1935 metais. Tačiau to dar negana, jos sveikata ėjo vis blogyn. 1951 m. pradėjo kentėti nepaprastus galvos skausmus. Temperatūra pakildavo iki 40 laipsnių Celsijaus. Paralyžiavo jos dešinę ranką ir koją. Kojos pėdą taip sutraukė, kad negalėjo įsiauti į joki batą, reikėjo jos kojai padirbdinti specialią kurpytę. 1952 m. jos sveikata pateko visiškam krizėn. Ligonė visai apkurto. Prie to dar prisidėjo kvėpavimo ir rijimo muskulų paralyžius. Ji tapo visiškai silpna, beveik merdinti, dažnai būdavo be sąmonės. Nugabenus ligoninę ir padarius kraujo, lumbalinius bei nervų sistemos tyrimus, prieita išvada, kad jos galvos užpakaliniai smegenys yra užgauti. Neuro-

logijos profesorius dr. Ferey, operacijos metu atidaręs jos galvos kiaušą, surado, kad ligonė serga pakaušio smegenų tinklinės plėvės nuolatinio uždegimu (Arachnoidea) dėl nežinomos infekcijos. Minėtos smegenų dalies plėvės audiniai buvo deformuoti įvairiais suaugimais ir nervų iškrypimais ir dėl to įvykęs apakimas, apkurimas ir įvairiafazinis paralyžius. Daktaras stengėsi operacijos keliu suaugimus išlaisvinti, bet ligonei visa tai maža tepadėjo. Suaugimai pasikartojo dar stipresne forma, ir jai liko tik kančia ir mirtis. Tačiau ten, kur atsako žmogiškoji galia ir natūrali pagalba, prasideda atgamtinės galios veikimo sritis.

Ligonė, jausdama, kad žemiškoji medicina jai nieko padėti negali, pareiškė norą spalį mėn. Rožančiaus šventės proga prisidėti prie maldininkų ir vykti į Liurdą prašyti, Dievo Motinai užtariant, dangiškosios pagalbos. Pirmoji kelionė į Liurdą buvo 1952 m. minėtos šventės proga, lydint daktarui Debroise. Nors ligonė ir labai meldėsi, prašydama Dievo Motinos užtarimo, bet jos liga nė kiek nepagerėjo. Be vilties grąžinta atgal ligoninėn ir suteikta jai paskutiniai sakramentai, laukiant gyvybės užgesimo. Tačiau dar Dievo nebuvo jai skirta mirti tada, kai visi buvo nusprendę, kad mirties valanda jau atėjo. Grįžus į namus, kitais metais ligonė vėl išsiprašė Rožančiaus šventės proga būti paimama drauge su maldininkais Liurdam. Šį kartą jos kelionė buvo Dievo malonės sėkmingiau lydima. Spalį mėn. 9 d., popietinės procesijos metu, ligonė gu-

Gauguin
Tehura portretas
(1893)

lėjo ant neštuvų tarp kitų ligonių. Staiga ji pajuto suparalyžiuotos kojos ir rankos skausmus, pajuto taip pat antklodės sunkumą ant savo suparalyžiuotos kojos. Tai reiškė, kad pojūtiniai nervai atsigavo ir pradėjo veikti. Paralyžius praėjo, dešinė koja ir ranka buvo normalios. Slaugės lydimą, ji pranešė apie tai Liurdo ligoninės vedėjui dr. Leuret. Bet šis į pagijimą pažiūrėjo skeptiškai: nenorėjo pripažinti stebuklo, nes tą įvykį esą galima aiškinti dar ir kitais natūraliais pagiji-

mo būdais. Ligonė dalinai pagijo, bet dar pasiliko akla ir kurčia.

Pasitikėdama Dievo malone, M. Bigot ateinančiais metais (1954) tos pačios šventės proga vėl vyksta Liurdan, registruojasi ligoninės biure ir drauge su kitais ligoniais rikiuojasi prie tako, kur turės vykti Švenčiausiojo Sakramento procesija. Spalių mėn. 7 d., popietinės procesijos metu, ligonė staiga išgirdo baisų triukšmą ir giesmės žodžius: "Sveika, Rožančiaus Karaliene". Kitos dienos naktį ji paju-

to prieblandos šviesą, o iš ryto jau matė namų sienas, už gatvės esančius namus ir žmones. Neapsakomas džiaugsmas užliejo jos širdį, kad ji rado malonę pas Dievą ir liko stebuklingai pagydyta nuo paralyžiaus, aklumo ir kurtumo. Liurdo Grotos ligoninės daktarai, atvykus jai trečią kartą į Liurdą, nenorėjo jos visai išleisti, nes jie turi perpildytą ligoninę naujais ligoniais. Tik užtariant jos asmeniškam daktarui Debroise, minėtos ligoninės vedėjas dr. Pelisier sutiko priimti. Tuo metu ten esančius ligonius filmavo dr. Rouquier, kartu nufilmuodamas ir M. Bigot. Kai išgijusių ligonę reikėjo tirti

daktarų komisijai, jie pasinaudojo padarytomis nuotraukomis, daktaro-palydovo pranešimu ir anksčiau darytos operacijos statistiniais duomenimis. Akių, ausų, nosies ir gerklės specialistas dr. Bourget konstatavo, kad M. Bigot yra visiškai normali regėjimo, klausos ir gerklės požiūriu. Liurdo ligoninės daktarų komisija, susidedanti iš įvairių pažiūrų ir įvairių specialybių asmenų, iš viso apie trisdešimt daktarų, peržiūrėję M. Bigot ligos eigą ir prieš jos pagijimą bei po pagijimą specialistų pateiktus duomenis, konstatavo, kad jos kurtumo ir aklumo pagijimas mediciniškai yra neišaiškinamas ir kad

Gauguin. Moterys iš Arles (1888)

tai viršija visas natūralias gydymo priemones. Tas jų raštiškas liudijimas buvo perduotas tarptautinei daktarų komisijai, susidedančiai iš prancūzų, vokiečių, olandų, anglų, italų, o specialybės atžvilgiu iš neurologų, psichiatrų, chirurgų. Tarp jų buvo aštuoni universiteto profesoriai. Jie visi pasirašė raštišką pranešimą, kad M. Bigot, ištyrus jos psichinę būklę, padarius jos kraujo ir lumbalinę analizę, rasta psichiškai normali. Net ir akla bei kurčia būdama, galėjusi aklųjų būdu skaityti ir rašyti. Jos aklumo, kurtumo ir paralyžiaus priežastis buvusi smegenų plėvės infekciniai uždegimai, suaugimai ir plėvės nervų pažeidimai. Jos aklumo ir kurtumo staigus pagydimas Liurde nėra galimas natūraliu būdu išaiškinti. Joks išsivaizdavimas ar sugestija negalėjo tų komplikacijų panaikinti.

Minėtos daktarų komisijos sprendimas yra mums dar tuo svarus, kad daugelis jos narių nepriklauso jokiai religijai. Dėl to jie negali būti apkalinti, kad turėję tendenciją M. Bigot ligos atvejį spręsti katalikų religijos naudai. Daktaro Debroise žodžiais: "M. Bigot girdėjimo ir regėjimo atgavimo įvykis priklauso prie antgamtnių reiškinių."

Sio stebuklingo įvykio antgamtiškumą 1956 m. apsprendė tam tikslui skirtoji teologinė komisija, kurios pirmininku yra buvęs Klemens Emil Reques, Rennes arkivyskupas ir kardinolas. Štai tos komisijos sprendimas:

"Mes, peržiūrėję Kanoniškosios Tyrimų Komisijos, kuri Kostardo šeimos tarnaitės Marijos Liudvikos Bigot iš Richardais, Rennes vyskupijos, pagijimui išstudijuoti buvo įsteigta, pranešimą, paremtą patikimais daugelio specialistų daktarų liudijimais, kurie negali būti diskutuojami dėl dalyko

nežinojimo, ir nesant abejonės dėl jos nepaprastai sunkios ligos staigaus, pilno ir galutinio pagijimo, nepanauojant jokių medžiaginių ligoniui gydyti priemonių, sprendžiame, kad jos pagijimas įvyko antgamtniu būdu. Mes pripažįstame, kad mergaitė Marija Liudvika Bigot, sirgdama visišku dešinės pusės paralyžium, kurtumu ir aklumu, pirmiausia 1953 m. spalio mėnesį, Rožančiaus šventės maldininkų kelionės į Liurdą proga, staigiai ir visiškai pagijo nuo paralyžiaus ir po to visiškai pagijo nuo kurtumo ir aklumo 1954 m. spalio mėnesį, Rožančiaus šventės maldininkų kelionės į Liurdą proga. Mes skelbiame, kad šis pagijimas yra stebuklingas ir yra priskirtinas ypatingam Dievo veikimui, užtariant Švenčiausiajai Liurdo Mergelei Marijai."

*Rennes, 1956 m. rugpiūčio 15 d.,
Marijos Dangun Ėmimo šventė.
Kardinolas Klemens Emil Roques,
Rennes Arkivyskupas.*

Kaip matome, M. Bigot pagijimo stebuklingumas nebuvo greitai ir lengvai priimtas. Liurdo ligoninės daktarai į antrą ir trečią jos atvykimą pažiūrėjo skeptiškai ir visai nenorėjo jos priimti. Pagijimo nuo paralyžiaus nenorėjo priskirti prie antgamtnių reiškinių. Tik aklumo ir kurtumo pagijimas, kuris reiškė jos smegenų plėvės nuo suaugimų išsilaisvinimą ir pakrikusios nervų padėties atitaisymą, privertė medicinos žinovus prisipažinti, kad medicinos mokslas tam reiškiniui išaiškinti yra bejėgis. Ir tik po dvejų metų teologinė komisija apsprendė to įvykio antgamtiškumą ir stebuklingumą. Tai yra aiškus įrodymas, kad ir mūsų laikais Dievas reiškiasi mato-mais ženklais, kuriuos mes vadiname stebuklais.

prie šeimos židinio

MOTINA

JONAS MIŠKINIS

Ten močiutė užlingavo
Raudomis mane,
Į krūtinę skausmą savo
Liejo nežinia.

M a i r o n i s

MOTINOS vardas amžiais nenustojo ir nenustos savo reikšmės ir vertės. Kas pažįsta garsiausius pasaulio genijus, tas bent šiek tiek žino ir apie jų motinas. Jeigu nebūtų buvę motinų, nebūtų nė tų genijų. Šis pasakymas yra teisingas ne tik ta prasme, kad tie genijai yra gavę gyvybę iš motinų, bet jis yra teisingas ir dėl to, kad motina kiekvienam genijui yra įkvėpėja. Jeigu kuris nors žmogus ką nors išranda ar sukuria, didele dalimi už tai turi būti dėkingas motinai. Motinos meilėje ir pirmose jos pamokose kiekvienas gali surasti savo veiklos ir savo sugebėjimų pirmąjį daigėlį.

Žmonija instinktyviai jaučia, kad motina yra Kūrėjo pavaduotoja, tiek teikdama gyvybę, tiek ir ją puoselėdama. Niekas pasaulyje negali motinos pavaduoti. Jos įtaka visai žmonijai, ypač jos auklėjimui, yra pagrindinė. Todėl motinos vardas buvo ir bus apsuptas kažkokia mistiška šviesa.

Tiesa, negalima neigti, kad gyvenime tenka matyti ir liūdnu reiškinių, besikėsinančių užtemdyti šventą motinos vardą. Tie reiškiniai — tai pakrikusios mūsų laikų dvasios padaras. Menkas didžiųjų motinos pareigų supratimas, motinystės negerbimas, šeimos židinio išmainymas į gražesnę rūbą ir gardesnę kąsnį — tai vis "modernumai", kurie ne vienoj širdy sukelia baimę ir rūpestį. Kai susvyruoja šeimos pamatai, motina turi saugoti ir globoti šeimos šventovę. Ji tada turi būti toji tvirta uola, kurios negalėtų sudaužyti ir labiausiai įtužusios bangos.

Motina, jausdama savo pašaukimo didumą ir šventumą, neturi palūžti po sunkia pareigų našta. Ji turi gyvenime stovėti šviesi ir skaisti, kaip balta kalno viršūnė. Nors taip dažnai ji yra ir pavargusi, ir ašarotom akim, ir liūdnu, rūpestingu veidu, bet vis tiek ji yra tokia gera, brangi ir gyvenime nepamainoma. Tai jaučia kiekviena širdis: nie-

kas pasaulyje negali motinos atstoti.

"Motinos veidas — saulė šviesiausia", sako poetas. Tikrai, iš jos veido sklindanti šviesa turi daug jėgos ir mažam, ant jos kelių sėdinčiam, kūdikiui ir savo tėviškės lizdą jau palikušiams vaikams. Motinos akys lydi savo vaiką visą gyvenimą, ir laimingi tie vaikai, kurie motinos akyse randa savo gyvenimo šviesą! Tos šviesos prisiminimas kartais išgelbsti ir labiausiai paklydusį vaiką. Į motinos rankas yra sudėta ne tik jos vaiko, bet ir visos tautos ateitis. Motina yra tautos gyvenimo ramstis, kuriam susvyravus, sunku tikėti šviesia ir laiminga tautos ateitimi.

Kalbėdami apie lietuvių motiną, mes kalbame ir apie lietuvių tautą. Motina dar mažam savo kūdikiui "į krūtinę skausmą savo liejo nežinia". Ji pati buvo patyrusi iš svetimųjų daug skriaudų, ji sėmė sau stiprybę iš praeities, ji ir vaikus išmokė mylėti savo kraštą, savo gimtąją kalbą, išmokė tautos papročių ir dainų. Lietuvės motinos jau nuo senovės yra garsios savo giliu tikėjimu ir kilniu orumu. Jų galia glūdėjo kilnioje dvasioje, todėl, vos iš maldaknygės tesugebėdamos šiek tiek paskaityti, galėjo išauklėti tiek narsių didvyrių ir garbingų vyrų, kurie savo darbu ir pasiaukojimu iškovojo Lietuvai prisikėlimą.

Tad visai teisingai visas kultūringasis pasaulis iškėlė motinos pagerbimo idėją, įsivesdamas gegužės pradžioje motinos dieną. Su pirmomis pavasario gėlėmis pasitinka ją vaikai ir įvertina jos motinišką meilę. Motinos diena yra lyg bendra visų motinų varo diena, tai yra lyg tam tikros rekonstrukcijos, lyg susikaupimo ir susimąstymo diena, kada vaikai turėtų padaryti savo sąžinės sąskaitą ir pažiūrėti,

koki buvo jų santykiai su motina, kaip jie įvertino jos meilę ir pasiaukojimą.

Dabar mes esame susirūpinę savo tautos ir savo jaunosios kartos ateitimi, bet visa tai priklauso nuo motinų. Jeigu mūsų motinos pasižymės doroviniu taurumu, skaistumu, pasiaukojimu darbui ir savo pareigoms, jeigu jos bus tvirtos, nesvyruojančios tikėjimo, tai jos bus tos didžios asmenybės, kurių negalės blaškyti jokios gyvenimo audros ir kurios savo vaikus ir visą šeimą gyvenimą galės pakreipti norima linkme. Tad ypatingai čia, išeivijoje, motinos diena turėtų būti ypatingo susimąstymo diena ne tik vaikams, bet ir motinoms.

Ar lietuvių motinos bus bolševikų okupuotoje Lietuvoje, ar Sibiro taigose, ar laisvojo pasaulio kraštuose, visur jos yra savo vaikų angelai sargai. Jos rūpinasi, kad vaikai būtų dori, kad neužmirštų savo gimtosios kalbos, kad bažnyčioje ir namie lietuviškai melsėtųsi.

Tiesa, svetur gyvenanti motina dažnai yra užimta ištisas dienas darbo vietoje. Grįžus namo, jai yra labai sunku prisiversti ir atsidėti grynai motiniškoms pareigoms. Bet jai visa tai nebus taip sunku, jeigu nuolat prisimins, kad jos motiniška misija yra labai aukšta ir kilni, kad nuo jos tinkamo atlikimo priklausys ir vaikų laimė ir tautos ateitis.

Nesvarbu, ar vaikas su motina drauge gyventų, ar jį skirtų nuo jos geležinė uždanga, ar šaltas kapas, vis tiek motinos dieną jis turėtų su ja susijungti savo kūdikiška meile ir karšta malda. Tą dieną bent valandėlei reikėtų užmiršti savo kasdieninius rūpesčius, nuolatinčius užsiėmimus ir pagalvoti apie tą, iš kurios esame gavę ne tik gyvybę, bet išmokę ir pirmųjų žingsnelių savo gyvenimo kely.

jaunimo paslaptys

APIE PERANKSTYVAS VEDYBAS

* * *

PRANYS ALŠENAS

LYVENANTIEMS Šiaurės Amerikos žemyne, be abejo, tuoj krinata į akį, kad čia jaunuoliai per daug anksti kuria šeimas. Tiesa, ir Lietuvoje buvo atsiradęs posakis: "Nesigailėsi anksti atsikėlęs ir jaunas vedęs". Vis tiek, jeigu tai būtų ir mūsų liaudies išmintis, Lietuvoje "jauno vedimą" kitaip suprastavo. Jaunų vedybos Lietuvoje reikšdavo bent jau persiritusių per dvidešimt metų. Paprastai Lietuvoje normaliomis buvo laikomos vedybos tarp 20 ir 30 metų amžiaus. O šio žemyno statistikos rodo, kad pusė ištekančiųjų mergaičių neturi dar nė 20 metų amžiaus. Maža to, čia mergaitės jau pradeda rūpintis vedybomis, dar būdamos pradžios mokykloje. Ar tai yra gera, tuoj paaiškės iš gyvenimo pavyzdžių.

Toronto dienraštyje "Daily Star" (š. m. vasario 6 d. numeryje) viena mergaitė patarimų skyriaus vedėjai Ann Landers parašo tokį laišką:

"Esu 16 metų amžiaus. Esu kaip ir visos moterys — su visais moteriškais jausmais. Tačiau patarkite man, kaip aš galėčiau savo motinai įkalbėti, kad ji suprastų mano jausmus. Esu susižadėjusi su jaunuoliu 18 m. amžiaus. Žinau, jog kai kam atrodo, kad esame per jauni, tačiau mes abu jaučiamės

pakankamai subrendę, kad galėtume tuoktis. Didžiausias mano rūpestis — tai mano motina. Ji daro mūsų gyvenimą nepakenčiamą, nes tiesiog negali žiūrėti į mano sužadėtinį. Ji nustatė ir mano tėtį prieš jį. Kiekvienos diskusijos tuo reikalu baigiasi mūsų šeimoje tikru karu: visi mes rėkiame, šaukiame ir daužome duris. Aš net nebežinau, kaip ilgai galėsiu tai pakęsti...

Mes norime tuojau susituokti. Mano sužadėtinis ateinantį birželį išeis į kariuomenę. Aš galėsiu įstoti į aukštesniąją mokyklą ir gauti jos baigimo pažymėjimą, jeigu tik jo tarnybos vieta bus kur nors netoli tokios mokyklos. Jeigu ne — aš galėsiu gauti darbą. Juk daugelis mūsų amžiaus jaunuolių taip daro, ir jiems gerai sekasi. Jeigu mano motina galėtų suprasti, kad man nerūpi nei pinigai, nei jokia prabanga, tai gal ji kitaip kalbėtų. Juk vienintelis dalykas, kuris yra svarbus šiame gyvenime, yra meilė. Kitaip aš niekad negalvojau, ir mano sužadėtinis kitaip negalvoja. Mokyklos aš nemėgstu, nes iš tikrųjų esu daugiau moteris negu vaikas.

Būkite gera, išspausdinkite šį mano laišką Jūsų vedamame skyriuje, kad ir mano motina pamatytų, jog aš esu teisi."

Pasirašo: Gwendolyn

Skyriaus vedėja jai atsako:

"Miela Gwendolyn,

Tu mano patarimo neprašai ir, matyt, visiškai nenori. Tu tik nori, kad aš palaikyčiau Tavo pusę kovoje prieš vargšę motiną. Todėl aš jokių paaiškinimų ir neduosiu. Turiu tik vieną prašymą — pasiskaityk dar vieną laišką, kuris yra žemiau spausdintas."

Štai tas laiškas:

"Mieloji skyriaus vedėja,

Šį laišką rašau, ne patarimo laukdama. Tenoriu, kad jis būtų atspausdintas Jūsų vedamame skyriuje ir kad tūkstančiai jaunuolių visame krašte jį perskaitytų, kad jie, jauni būdami, dešimt kartų apsvarstytų, ir tik tada ryžtųsi vesti arba tekėti.

Aš dažnai skaitau laiškus Jūsų vedamame skyriuje, kurie maždaug taip visada prasideda: "Esu 17 m. amžiaus, tačiau pakankamai subrendusi..." Tie žodžiai pereina per mano širdį kaip peilis. Kadaise ir aš vartočiau tuos pačius žodžius, kai mano tėvai maldautė maldavo, kad palaukčiau, kol tikrai subręsiu.

Aš buvau 17, o mano sužadėtinis 19 m. amžiaus. Tikėjau, kad jis stebuklingas. Mylėjau jį nuo šešto pradžios mokyklos skyriaus. Vedybų dieną man buvo laimingiausia. Atrodė, jog visi mokyklos vaikai pavydi mums laimės. Po vestuvių mano vyras tuoj išėjo į kariuomenę, ir mes persikėlėme keletą šimtų mylių nuo namų. Tėvų buvau greitai pamiršta. Gal dėl to, kad jų neklausiau. Pagaliau tuoj patyrėme, kad ir mokyklos draugai, kurie "pavydėjo" mums laimės, mus užmiršo. Jie buvo per daug užimti šokiais, žaidimais ir kitokiomis jaunimo pramogomis. Niekas net laiškelių neberašė. Mes buvome palikti vieni.

Neilgai truko toji "staigmena" — mūsų vedybos. Tuojau abudu pavargome, nusidėvėjome ir pasijutome vienas kitam našta. Mes turėjome tiek mažą pinigų, kad negalėdavome nueiti net į kiną. Tai padarydavome tik algos gavimo dieną. Pradėjome tarpusavy pyktis. Aš jaučiausi, kad jis mane apiplėšė, išplėšdamas mano jaunystę, džiaugsmą ir juoką. O jis tuos pačius argumentus, o gal dar svaresnius, mesdavo man į veidą. Pagaliau jis tapo dideliu mano "bosu" ir, cituodamas savo motinos žodžius, stengėsi perimti visą autoritetą į savo rankas. Aš niekad nemėgau jo motinos, todėl visa tai mane labai įskaudindavo.

Netrukus įsitikinau, kad vieną savo "bosą" (motiną) pakeičiau į kitą, tik daug griežtesnį, t. y. savo vyrą su jo motinos patarimais. Po keturiolikos mėnesių šitokio nepakenčiamo gyvenimo užpildžiau dokumentus skyryboms ir grįžau pas savo tėvus. Niekas man nieko nesakė ir neprikašiojo, tačiau aiškiai nujaučiau, ką jie galvojo.

Dabar jau aš esu 19 m. amžiaus išsiskyrusi moteris. Pradėti mokslą aukštesniojoje mokykloje esu per sena, gauti padoresnį darbą — taip pat neįmanoma. Žinoma, jūs draugai ir draugės, kurie mylitės, gal sakysite: "We are different!" Galimas daiktas. Mano vyresnioji sesuo ištekojo, tik 16 m. būdama. Ji taip pat sakydavo esanti "different". Ji susilaukė dvynukų, praėjus 11 mėnesių po vedybų. Skyrybų klausimas jai nebepasiekiamas, nes ji yra pririšta prie dviejų vaikų — ir prie nemylimo vyro...

O kaip su jumis, mano mieli draugai ir draugės? Ar ankstyvos vedybos jums atrodo labai romantiškas dalykas?"

Pasirašo: Mergaitė, kuri pasimokė...

rūpimieji klausimai

KALTĖ IR ATLEIDIMAS

* * *

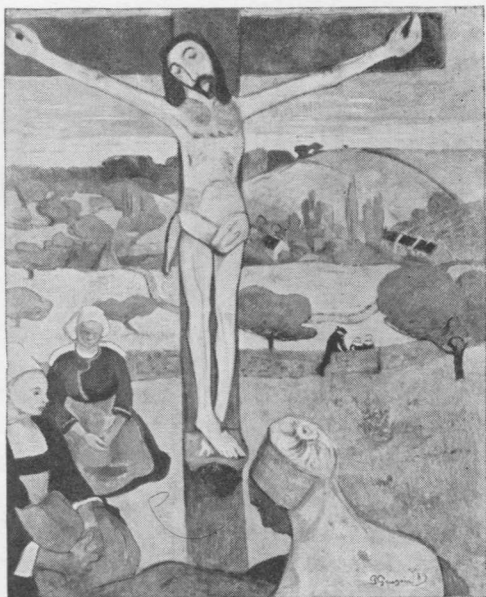
A. KEZYS, S. J.

YRA VISIEMS žinoma tiesa, kad kai žmogus padaro nusikaltimą, jį persekioja kaltės jausmas. Už padarytą nusizengimą išmėtinėja jo sąžinė, ragindama dar prieš veiksmą nusikaltimo nedaryti, o paskui už skriaudą atsilginti. Jeigu žmogus sąžinės paklauso, į sielą grįžta ramybė; jeigu nepaklauso, ta ramybė gali negrįžti. Jautresnės sielos žmogų kaltės jausmas neretai taip parbloškia, kad jis rimtai suserga. Štai, pavyzdžiui, Rožė, bevaikščiodama parke, randa piniginę su trimis šimtais dolerių. Jos pirmoji mintis — pinigus pasilaikyti. Kiek daug gražių dalykų ji galės už juos nusipirkti! Bet sąžinė nesutinka: "Grąžink viską savininkui. Jo pavardė ir adresas yra aiškiai užrašyti ant kortelės". Bet Rožė pinigų neatiduoda. Visai nepagalvodama, kad už tai reikės gintis nuo žiaurių sąžinės išmėtinėjimų, ji nusiperka naujų rūbų, reikalingų ir nelabai reikalingų, ir likučius išleidžia skamumynams. Budrioji sąžinė nepraleidžia nė vienos progos nepriminus, kad tie rūbai tikrumoje jai nepriklauso. Jie yra pirkti už svetimus pinigus. Netrukus Rožei nei iš šio nei

iš to pradeda skaudėti galvą. Galvos skaudėjimas nepraeina. Rožė kreipiasi pas gydytojus, ir pagaliau psichoterapijos pagalba sužino galvos skaudėjimo priežastį — kaltės jausmas dėl neteisingai pasisavintų pinigų.

Šitokiu būdu, anot psichologų, kyla tūkstančiai psichinių nenormalumų. Iš grynai psichinių priežasčių, pvz., kaltės jausmo, išsivysto rimtos fizinės ligos — galvos skaudėjimas, vidurių žaizdos, net isteriškas paralyžius.

Gylio psichologija yra padariusi žmonijai daug gero, padėdama atnaujinti pakrikusią žmogaus psichę ir sustiprindama pašlijusius jo nervus. Tačiau kaltės jausmo problemą jai nevisada pavyksta tinkamai išspręsti. Čia norime atkreipti dėmesį į vieną svarbią teoretinę klaidą, kurią padaro daugelis materialistinės pakraipos psichologų, gydydami kaltės komplekso pacientus. Jokiu būdu nesmerkiame gylio psichologijos kaip nekompetentingos psichinių nenormalumų gydyme. Priešingai, Freudui ir kitiems moderniosios psichoterapijos pirmatakams priklauso didelė garbė už psichiatriinių metodų atradimą ir jų išvystymą. Tik gaila, kad šie pirmataklai išvystė savo

Gauguin

“Geltonasis Kristus” (1889)

teorijas devyniolikto amžiaus dvasioje, kuri mokslo srityje buvo aiškiai bedieviška. Būti geru mokslininku tada reikėjo netikėti mitais, prie kurių buvo priskaitytas ir tikėjimas tikroju Dievu. Nuo to nukentėjo ir teisingas žmogaus prigimties supratimas. Freudas, pavyzdžiui, išpažino absoliutinį psichinį determinizmą. Jo supratimu, sąmonė buvo žmogaus veiksmų varomoji mašina, už kurios darbus žmogus moraliskai nebuvo atsakingas. Freudas netikėjo Dievo, todėl nepripažino nė žmogaus pareigų Dievui.

Išvengti nesusipratimui šioje vietoje turime pasakyti, kad Freudo išrastas psichoanalizės metodas nėra smerktinas už tai, kad jis, analizuodamas paciento sąmonę, gydo protines ligas. Katalikams dar vis abejojant, Popiežius Pijus XII patvirtino,

kad psichoanalizė, kaip gydymo metodas, yra priimtina tikinčiajam. Žmogus gali turėti tokį kaltės kompleksą, kuris nieko bendro neturi su moraliniu nusižengimu. Gydydama tokius ligonius, psichoanalizė gali laisvai operuoti, vartodama savąjį metodą. Nepriimtina mums yra tik ta kai kurių psichologų nuomonė, kuri išpažįsta, kad žmogus neturi moraliskos atsakomybės, tuo paneigdama asmeninės kaltės faktą. Dar ir dabar yra Freudo sekėjų, kurie mano, kad kiekvienas kaltės jausmas, nors jis būtų kilęs iš sąmoningo nusižengimo, yra psichinis normalumas. Jų nuomone, normalus žmogus neturėtų jausti jokių kaltės išmėtinėjimų.

Kas laikosi šitokios nuomonės, tas negali efektingai padėti tam asmeniui, kuris ateina pas jį su vadinamu “kaltės kompleksu”. Nepripažindamas moralinės žmogaus atsakomybės, modernus materialistinės pakraipos psichologas žiūri į kaltę kaip į paprastą emocinį pakrikimą, kuriam pagydyti jis vartoja tuos pačius metodus kaip ir kitiems su kalte nesurištiems nenormalumams. Ką toks psichologas darytų, jeigu mūsų aprašytoji Rožė būtų atėjusi pas jį gydytis? Jis greičiausiai būtų jai pasakęs, kad dėl kaltės jausmo ji turinti nesijaudinti, nes pinigų pasisavinimo priežastimi yra buvę sąmonėje glūdintieji instinktai, už kurių veiksmus ji nėra atsakinga. Toliau jis jai pasakytų, kad jei ji norinti sužinoti, kas tie instinktai yra ir kaip jie yra kilę, ji turinti būti psichoanalizuota. Daleiskime, kad Rožė, išpasakodama psichoanalizės metu viską, kas gulėjo jai ant širdies, pasakė, kad būdama trejų metų, pavydėjo savo broliui naujo žaislo. Psichoanalistui gali šito užtekti. Aha, Rožė tada pavydėjo, bet iš baimės savo vyresniajam bro-

liui to pavydo neparodė ir žaislo nepaėmė. Pavydo emocija tokiu būdu liko neišreikšta ir iki dabar glūdėjo pasąmonėje, laukdama progos pasirodyti paviršiuje. Tokia proga pasitaikė, kai Rožė rado parke piniginę su trimis šimtais dolerių. Rožė, gal būt, to nepastebėjo, bet jos sprendimą pinigų negrąžinti nulėmė pabudusios pasąmonės jėgos. Todėl už neteisingą pasisavinimą nebuvo kalta Rožė, bet ta vaikystėje neišreikšta emocija. Psichoanalistas pasako visa tai Rožei ir pataria žiūrėti į kaltės jausmą kaip į neracionalų dalyką. Pagal jo receptą, jeigu ji norinti atsikratyti kaltės jausmo, ji turi save perauklėti ir net įsikalbėti, kad kaltės nėra. Tada jos sveikata pagerės.

Duodant šitokį patarimą, yra pamirštama, kad ne visi kaltės kompleksai yra gryni emocinės prigimties. Yra ir tokių, kurie yra kilę iš valios. Tokia buvo ir Rožės kaltė. Rožė pasiėmė pinigus, aiškiai žinodama, kad jų šitaip pasilaikyti negalėjo. Ji suprato, kad jos pareiga buvo atrasti tikrąjį savininką ir pinigus jam grąžinti. Bet Rožė apsisprendė priešingai. Ji sąmoningai nutarė rastą turtą išleisti saviems reikalams. Taigi, klaidingai aiškino anas psichoanalistas, kad ji juos pasisavino verčiama nesąmoningų instinktų. Šitoks aiškinimas gal būtų patenkinęs kokį nors psichopatą, neturintį morališko jausmo. Bet kažin ar jis būtų patenkinęs Rožę, kuri atrodo buvusi visiškai normali mergina. Jeigu ji būtų ir vykdžiusi psichoanalisto duotą receptą, jos budri sąžinė vis vien nebūtų lengvai pasidavusi, ir kaltės kompleksas nebūtų sumazėjęs. Tą kaltę, kuri atsiranda iš sąmoningai papildyto nusikaltimo, reikia kitaip gydyti.

Mūsų nuomone, teisingą metodą pritaikė tie gydytojai, kuriuos čia ap-

rašysime. Karolis Sternas savo knygoje *"The Third Revolution"* papasakoja apie Joną L., šešiasdešimt metų imigrantą, kuris buvo atvežtas vieną dieną į ligoninę po nepasisekusios savižudybės. Tikrosioms savižudybės priežastims ištirti gydytojai turėjo daug pasidaruoti. Būdamas trisdešimt metų, Jonas atvažiavo į Ameriką iš Skandinavijos. Paklaustas, kodėl paliko savo tėvynę, atsakė, kad norėjo pamatyti pasaulį. Iš kitų šaltinių buvo sužinota, kad Jonas iš Skandinavijos tikrumoje pabėgo. Jis išieškojo nemažą sumą pinigų ir už tai būtų turėjęs sėdėti kalėjime. Atvažiavęs į Ameriką, jis pakeitė savo pavardę ir beveik trisdešimt metų išgyveno ramiai ir pasiturinčiai. Viskas būtų ramiai ir pasibaigę, jei nebūtų pradėjęs klibinti jo valdžia dėl kažkokio smulkaus prekybinio leidimo. Sąryšyje su šiuo leidimu iškilo klausimas apie Jono pilietybę. Pasirodė, kad Jonas buvo praradęs Skandinavijos pilietybę, nes niekad jos nepratęsė. Ir iki šio laiko nebuvo padavęs prašymo natūralizacijai. Taigi, buvo visai be pilietybės. Ši investigacija palietė skaudžią žaizdą. Jonas pajuto, kad netrukus valdžia sužinos apie jo nusikaltimą, deportuos, pasodins į kalėjimą, ir ten jis turės baigti negarbingas savo dienas. Šito Jonas negalėjo pernešti, ir todėl bandė nusižudyti.

Jonui nenujaučiant, kad viskas apie jį buvo žinoma, gydytojai nutarė susisiekti su valdžios pareigūnais ir per juos reikalą sutvarkyti. Jie žinojo, kad vien tik "įkalbinėjimas" apie jo kaltės nerealamą nieko nepadės. Jie nuėjo pas Skandinavijos konsulą, papasakojo jam apie Joną ir prašė jam padėti. Šis konsulas buvo simpatiškas senyvo amžiaus vyras. Jis pažadėjo Jono L. reikalais pasirūpinti. Po kiek

laiko jis pasišaukė Joną į savo įstaigą. Čia trumpai ir aiškiai pasakė, kad apie jį valdžia viską žino. Ji žino, kad jis pabėgo iš savo krašto, kad išvengtų kalėjimo; ji taip pat žino, kad jis netvarkė savo pilietybės reikalų vien dėl to, kad neišsидуotų. Pasakęs tai, simpatiškesniu balsu pridėjo, kad dabar jam jau nėra ko bijoti. Valdžia jam viską atleido, ir jis gali toliau čia ramiai gyventi.

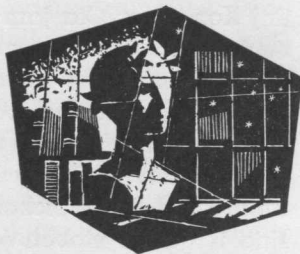
Šis netikėtas kaltės dovanojimas taip gerai nuteikė Joną, kad jis tapo lyg naujai atgimęs. Psichinė depresija greitai dingo, ir už savaitės jis buvo paleistas iš ligoninės.

Kas jį taip efektingai pagydė? Galime atsakyti vienu žodžiu — atleidimas. Nėra kito tokio vaisto prieš sleigiančią kaltę, kaip žinojimas, kad kaltė yra atleista. Žmogaus sąžinė nesiitenkina kitu erzacu. Sąmoninga kaltė negali būti nuplauta vien tik subjektyviu įsikalbėjimu, kad kaltės nėra. Išimtį galima padaryti skrupulingiems žmonėms. Jie mato kaltę ten, kur kaltės nėra. Tokiems yra reikalingas perauklėjimas arba įkalbėjimas, kad jų kaltės jausmas yra nerealus. Bet normaliam žmogui šitoks kaltės "nuaiškinimas" yra niekas kita kaip labai skystas rūkas, pro kurį jis stengiasi nematyti čia pat esančio daikto. Nors kai kurie mokslininkai ir matytų šiame rūke problemos išsprendimą, tačiau iš savo ir kitų patirties žinome, kad ne įsikalbėjimas apie kaltės nebuvimą, o kaltės dovanojimas grąžina sielai pastovią ramybę. Jeigu Rožė būtų atkreipusi į tai dėmesį, ji būtų galėjusi pasigydyti nuo chroniško galvos skaudėjimo ir be gydytojų pagalbos. Jai reikėjo tik paklausti sąžinės balso, nunešti pinigų, kam jie priklauso, ir šventa ramybė būtų tą patį momentą užliejusi jos širdį.

Atleidimas yra lyg išganymas. Be jo nuodėmingam žemės pakeleiviui būtų neįmanoma ramiai gyventi. Mes padarysime pasaulio veidą malonesnį, jei nešykštėsime atlaidumo tiems, kurie prieš mus nusikalsta. Mes ir sau galime gyvenimą padaryti šviesesnį, jei, padarę nusikaltimą, neieškosime teisinimosi, o, nuolankiai išpažinę savo kaltę, prašysime atleidimo.

LAIŠKAS REDAKCIJAI

Jūsų leidžiamo žurnalo š. m. kovo mėn. numeryje, 72-75 psl., buvo straipsnis "Šv. Robertas Bellarmino — šv. Kazimiero biografas", kuriuo kun. dr. J. Bičiūnas stengiasi atkreipti dėmesį į šventojo kardinolo prisidėjimą prie mūsų Tautos Globėjo išgarsinimo visame katalikiškame pasaulyje. Straipsnyje iškeliama visa eilė teigimų, kurie gali suklaidinti skaitytojus, neturinčius galimybių geriau susipažinti su ano meto įvykiais. Kad tai, kas skelbiama "De officio Principis Christiani" veikale apie šv. Kazimierą, nėra parašęs nei šv. Robertas nei kan. Svencickis, aiškiai pabrėžia pats veikalo autorius to skyrelio antraštėje, kuri pirmoje veikalo laidoje (Roma, 1619, 472 p.) taip skamba: "Vita S. Casimiri Regis Poloniae filii — A Venerabili viro Gregorio Suuēciski Eccl. Cathed. Viln. Canonico ex bonis auctoribus cum fide descripta". Iš to visiems aišku, kad šv. Robertas Bellarmino negali būti laikomas šv. Kazimiero biografu. Be to, kan. Svencickis, 1602 m. atvykęs į Romą, visai nematė kard. Bellarmino, nes šis jau 1602. III. 2. buvo paskirtas Kapuos arkivyskupu, IV. 25. paliko Romą ir V. 4. iškilmingai įžengė į Kapuą, kur išbuvo iki 1605 m. (plg. S. Rob. Bellarmino, Opera odatoria posthuma I, Roma, 1942, 34 p.). Tuo tarpu Vilniaus vyskupo raštas popiežiui yra rašytas 1602. III. 25. Šį raštą popiežiui atvežęs kan. Svencickis Vilnių bus palikęs tik po Velykų, kurios tais

idėjos ir žmonės

LAIKRAŠTININKO KELIAS KATALIKYBĖN

* * *

DR. JUOZAS PRUNSKIS

I ARP Čikagos laikraštininkų yra gana žinomas Maurice Fischer, rašęs taip pat žurnalams ir radijo programoms. Beveik visą gyvenimą jis surištas su laikraščiais, o nuo 1945 m. yra pakviestas dienraščio "Chicago Daily News" redakcijon. Gimęs Čikagoje 1903 m. kovo mėn. 22 d. Būdamas dar tik 14 metų amžiaus, pradėjo dirbti

dienraštį, iš pradžių tik atostogų metu, o paskui ir mokslo metu naktimis, nes dienomis lankė Lane Technikos mokyklą. Baigęs šią mokyklą, studijavo Illinois universitete, gaudamas bakalaureatą.

Jo gabumai buvo greitai pastebėti, ir jis buvo pakviestas skaityti žurnalistikos paskaitų Northwestern universitete, o taip pat dėti kūrybinį rašymą ir žurnalistiką keliose privačiose Čikagos mokyklose. Antrojo pasaulinio karo metu buvo pakviestas patarėju JAV armijos informacijų tarnyboje. Po karo buvo išrinktas Čikagos Spaudos Veteranų Sąjungos direktorium.

Tai labai suglaustos jo biografinės žinios. Tačiau mums yra daug įdomesnis to žmogaus vidaus pasaulis. Apie tai jis pats kalba straipsnyje "Įeinant į savo pilną paveldėjimą", išspausdintame knygoje "Where Dwellest Thou". Čia jis pasisako, kad jo motina buvusi rusė, o tėvas — Rumunijos žydas. Iš savo tėvų jis paveldėjo pagarbą Dievui ir žmonių vertinimą. Kartais jį tėvai nusivesdavo į sinagogą, bet, kol jis išėjo mokslus, žydų religinių papročių laikymasis jų namuose labai išblėso ir jo broliai visai ati-

metais buvo balandžio 7 d., ir Romą bus pasiekęs tik gegužės ar birželio mėn., nes Šv. Apeigų Kongregacijos posėdis, kuriame pirmą kartą buvo svarstomas šv. Kazimiero šventės įrašymas į visos Bažnyčios brevijorių, įvyko liepos 8 d. (plg. mano straipsnį "Aiduose" 1958 m. 308-309 p.). Juo mažiau kard. Bellarmino, gyvendamas toli nuo Romos, galėjo būti kažkokių kun. dr. J. Bičiūno minimų iškilmių liudininku. Kan. Svencickis tuomet Šv. Apeigų Kongregacijai ir jos patarėjams, be abejo, turėjo įteikti trumpą šv. Kazimiero gyvenimo aprašymą, kuri vėliau kard. Bellarmino galėjo lengvai gauti ir išspausdinti savo veikale.

Su tikra pagarba,

P. Rabikauskas, S. J.

Roma, 1959. IV. 9.

trūko nuo religinių praktikų, išskiriant vedybų ir laidotuvių atvejus.

Jam bebręstant, sąmonėje užkliuvo etinės kultūros sąvoka. Beieškodamas kokio nors inkaro, jis prilipo prie tos idėjos, laikydamas save etinės kultūros šalininku. Tai reiškė — daryti tai, ką jauti esant gera. Su tokiu nusistatymu širdyje jis įstojo į Illinois universitetą.

Kartą su savo draugu jis atsilankė į keliaujančio protestantų kalbėtojo paskaitą. Buvo paskaitoje kalbama apie krikščionišką gyvenimą. Jauną studentą Fischer tai sudrumstė. Po paskaitos jis kreipėsi į kalbėtoją, prašydamas paaiškinti, ar negalima gyventi krikščioniško gyvenimo, visai nėsant krikščioniu. Kalbėtojas atsakė kažkaip miglotai, ir Fischer pagalvojo, kad jis pats yra gyvas pavyzdys, kad taip gali būti.

Universitete jis įsijungė į studentų korporaciją ir drauge su kitais kolegomis sekmadieniais lankydavosi vienoje vadinamoje reformuotoje bažnyčioje, tačiau širdimi jis nebuvo įsijungęs į tą religinį gyvenimą ir jautėsi nelaimingas. Didelį džiaugsmą jam teikė darbavimasis prie studentų laikraščio "The Daily Illini". Iš eilės čia jam paskirtų uždavinių, neužmirštamą išpūdį jam palikęs pasikalbėjimas su jaunu ir genialiu kunigu Jonu O'Brien, Columbuses įstaigos kapelionu. Ta įstaiga vėliau virto Newman klubas. Tas pasikalbėjimas jį šiek tiek supažindino su Katalikų Bažnyčia.

Baigęs mokslus, jis apsigyveno Čikagoje ir ėmėsi laikraštinių darbų. Vienas jam pavestas uždavinys buvo aprašyti Kolumbo vyčių krepšinio varžybas. Taip jis ištisomis dienomis pasilikdavo tarp tūkstančių katalikų vyrų, moterų ir vaikų. Jam buvo pavesta aprašyti ir katalikų Eucharis-

tinį Kongresą. Čia jam teko sėdėti šalia katalikų kunigo, ir nuoširdus pasikalbėjimas daug padėjo sutirpdyti anksčiau jautą pasibaisėjimą katalikų dvasiškija.

Dienraštyje "Daily News" dirbo ir Clem Lane, kurį Fischer gana greit pažino ir galėjo stebėti jo uolumą katalikiškoje veikimo srityje, už ką jis buvo 1947 m. apdovanotas Šv. Bonaventūros Kolegijos medaliu, kaip vienas didžiausių pasauliečių veikėjų.

"Gerieji laitrai"

Prie to paties dienraščio dirbo ir Dempster MacMurphy, apdraudos klausimų specialistas, atsivertęs iš episkopalų į katalikybę. Jis buvo labai draugiškas. Čikagoje jis labai gražiai išpopuliarino šv. Dizmą, šventuoju tapusį latrą. Kalėdų metu jis tarp kolegų laikraštinių organizuodavo šv. Dizmo ratelį. Tai būdavo tie "nuklydėliai, kurie nori būti geri". Tos draugijos nariai nemaža pinigų nutraukdavo nuo smuklės ir paaukodavo pirmimui dviratukų, pačiūžų ir kitokių žaislų šv. Vincento našlaityno vaikams.

Apie tą savo draugą Fischer taip rašo: "Iš Dempsterio aš patyriau, kad katalikų tikėjimas yra džiaugsmingas tikėjimas. Iš jo aš susekiau, kad šis tikėjimas yra stipri parama bet kokioje nelaimėje. Dempsteriui nebuvo baisi nė mirtis, kuri jį turėjo parblokti dėl silpnos širdies." Giliai jam įstrigo į mintį kunigo žodžiai, pasakyti Dempsterio laidotuvių metu, kad jis buvęs tikėjimo žmogus, ir tikėjimas jam suteikė ramybę net laukiamos mirties akivaizdoje. "Tikėjimas atneša gyvenimo viziją. Tikėjimas išlaisvina žmogų iš nešvaraus, žemo žvilgsnio į daiktus. Tikėjimas atveria siaurą materializmo celę audringoje jūroje."

Jam taip pat padarė gilų įspūdį pažintis su laikraštininku A. J. Czarnecki, kuris buvo kupinas uolumo ir labdaringumo ir buvo Šv. Grigaliaus riterių narys. Jisai svyruojančiam Fischeriui kalbėdavo: "Gal jūs esate teisus, o aš klystu. Bet kaip bus, jeigu aš teisus? Amžinybė yra ilgas laikas, ir, vieną progą praradęs, kitos jau nebeturėsi."

Daili brunetė

Fischeriui lemiamoji valanda atėjo. 1941 m. gruodžio mėn. 2 d. jisai lėktuvu skrido į South Bend, Ind., aprašyti aerodromo atidarymo iškilmų. Lėktuve buvo daili brunetė Elvira Lampe. Grįžtant tuo pačiu lėktuvu, vienas to lėktuvo tarnautojas pasiūlė lažybas iš vienerių pietų, kad Elvira ateinančiais metais ištėkės. Fischeris buvo pakviestas liudininku, ir jis dar nuo savęs pridėjo, kad jeigu ji ištėkės, jisai pirksias už ją tuos pietus. Ir Elvira Lampe bei Fischeris tas lažybas pralošė: juodu ateinančiais metais susituokė. Mergaitė buvo katalikė iš West Point, Iowa, kur apie 99% gyventojų buvo katalikai. Jos tėvai, patyrę apie vedybų planus, buvo priešingi, bijodami, kad jų dukra neprarastų tikėjimo. Tačiau Fischer pažadėjo daryti viską, kad tik taip neįvyktų. Bet jis pats dar nesijautė pasiruošęs tapti kataliku.

Juodu susituokė 1942 m. rugsėjo mėn. 1 d. Čikagoje, šv. Vardo katedros klebonijoje. Fischer taip savo atsiminimuose rašo: "Aš palaipsniui pažinau Bažnyčios universalinį charakterį ir jos vienybę. Kur tik mes atsilankydavome, kiekviename miestelyje ar bažnytkaimyje buvo katalikų bažnyčia. Visuomet būdavo atviros durys, ir įeidamas niekad nesijautei svetimas, bet galėjai atsikvėpti ir pasimelsti. Aš dėkodavau Dievui, kad Jis man davė an-

gelą žmonos asmenyje... O savo atsilankymuose pas Elviros tėvus aš labai buvau sujaudintas uoliu tikėjimu toje ūkininkų bendruomenėje, kur centras buvo jų miestelio Dangun Ėmimo bažnyčia."

Nauji patyrimai

Būdamas žmonos tėviškėje, Fischer susipažino su kun. J. Wagner. Taip pat čia jam padarė didelį įspūdį uošvės likimas, apie kurį jis taip rašo: "Kai Elviros motiną ištiko vėžys, buvo nuliudimas, bet ne nustojimas vilties. Trisdešimt penkerius metus ji laukuose dirbo drauge su vyru, laukdami dienos, kai jie galės pailsėti, atsitraukę nuo darbų senatvėje. Ta diena atėjo, bet drauge su ja atėjo ir vėžio liga. Ir vis dėlto nebuvo jokio murmėjimo, nebuvo jo net ir vėlesniais mėnesiais, kai palaipsniui tirpo jos gyvybė. Tai nebuvo šaltas stoicizmas ar tuščia rezignacija, bet karšta malda ir būsimąjo gyvenimo vizija, kuri užvaldė tuos namus... Ir 1946 m., šaltą sausio mėn. rytą, aš drauge su kitais klūpėjau kaimo kapinėse, kalbėdamas rožančių ir nejausdamas šalto vėjo... Aš daug išmokau iš Elviros šeimos, iš miestelio žmonių, bet daugiausia — iš pačios Elviros. Iš jos pamaldumo, iš jos artimo meilės, iš jos simpatingo kitų supratimo, iš jos nesavanaudiškumo. Mano motina ją mylėjo kaip savo dukterį."

Jo motina mirė 1946 m. spalio mėnesį. Prieš tai Mišių metu buvo paskelbta apie tikėjimo klausimų aiškinimą katedroje. "Aš jau kuris laikas jaučiau", rašo Fischer, "kad noriu daugiau pažinti katalikų tikėjimą. Tai paskatino mane pasiūlyti Elvirai, kad mes lankytume tas aiškinimo pamokas. Ir mes lankėmės. Ne viskas buvo lengva suprasti ir priimti. Mane tie-

siog gąsdino katalikybės plotis ir gėmė. Tačiau palaipsniui pasijutau gerai pasiruošęs. Svarbiausia, kad atėjau į Katalikų Bažnyčią su daugeliu senų tradicijų, kurias Katalikų Bažnyčia tvirtai priėmė. Aš pasijutau ne griauņas, o statųs.

Galutinis žingsnis

Artėjo galutinis žingsnis, apie kurį Fischer taip pasakojasi: "Baigiantis pamokoms, aš pasakiau kunigui Marren apie savo pasiruošimą būti priimtu į Katalikų Bažnyčią. Pradėdamas tas pamokas, aš dar nebuvo tikras dėl savo intencijų, ir šis pasisakymas buvo mano pirmas vidaus atskleidimas. Apie tą sprendimą anksčiau niekas kitas nežinojo, net nei žmona. 1946

m. gruodžio 19 d. aš buvau pakrikštytas Šv. Vardo katedroje, Čikagoje. Apeigas atliko Jo Eminencija kard. Samuelis Stritch, o krikšto tėvas buvo Clem Lane."

Koks buvo jo išpūdis, tapus kataliku, jis atskleidžia šiais žodžiais: "Pradėdamas tą naują gyvenimą, aš nesi-jaučiau, o ir po to neturėjau progos jaustis, kad būtų išaugusi kokia nors siena tarp manęs ir mano šeimos ar mano draugų, kurie nėra katalikai. Nesijaučiau, kad būčiau atsiskyręs nuo kokių nors svarbių dalykų, kurie tapo mano paveldėjimu, man gimstant. Tikriaus sakant, aš dabar galiu į juos žiūrėti giliau, teisingiau vertindamas, kai katalikų tikėjimo pilnuma kaskart labiau manyje atsiskleidžia."

Naujos knygos

A. Tamošaitis, S. J. CHURCH AND STATE IN MARITAIN'S THOUGHT (BAŽNYČIA IR VALSTYBĖ MARITAIN FILOSOFIJOJE). Išleido Tėvai Jėzuitai, 2345 W. 56th St., Chicago 36, Ill. 124 psl., kaina \$1.25.

Šiais metais Romoje autorius yra gavęs teologijos daktaro laipsnį, parašęs ir puikiai apgynęs disertaciją apie Bažnyčios ir Valstybės santykius Maritain filosofijoje. Tema buvo gana jautri ir pavojinga, bet jis drąsiai ėmėsi ją nagrinėti, norėdamas visuomenę labiau supažindinti su šiuo sunkiu ir dažnai diskutuojamu klausimu.

Akivaizdumui nagrinėjama medžiaga palyginama pastatui, kuris perskiriamas į dvi sudedamąsias dalis: pamatus, t. y. Maritain visuomeninę — politinę filosofiją, ir ant tų pamatų pastatytus namus, t. y. Bažnyčios ir Valstybės santykių problemą. Pirmiausia autorius sklandžia anglų kalba tiksliai pateikia kitų nekartą iškreiptą ar nepilnai paimtą Maritain mintį. Po to dalykas kritiškai analizuo-

amas. Šiam tikslui pasikviečiami į talką žmonės, jau anksčiau pastatą apžiūrėję ir pareiškę savo nuomonę. Kur toji nuomonė prieštarauja aiškiems Maritain žodžiams, nedvejojama tai pasakyti. Pradžioje duodamas įdomus Maritain gyvenimo aprašymas, o gale pridėdamas nagrinėjamu klausimu literatūros sąrašas.

Veikalas perskaitytinas kiekvienam visuomenininkui, politikui, kultūrininkui. Geriausia atestacija knygai yra paties Maritain autoriui rašyti žodžiai: "Ši dėmesio verta studija apie mano pažiūrą į Bažnyčios ir Valstybės santykius padarė man didelį išpūdį. Už ją Tamstai tariau nuoširdų ačiū. Nemažiau turiu padėkoti, kad esate kruopščiai perskaitę mano veikalus, juos taip tiksliai supratę ir panaudoję savo doktoratui. Bendra disertacijos konstrukcija yra labai aiški ir įdomi... Mane džiugina filosofinė išvalga, kuria puikiai nušvietėte įvairias su šita medžiaga susijusias sąvokas. Jūsų atliktas darbas mano akyse yra nepaprastai vertingas."

“Laiškai Lietuviams” skelbia konkursą!

Už geriausią straipsnį, parašytą šeimos ar jaunimo klausimais, skiriame premiją — **pasirinkti lietuviškų knygų už šimtą dolerių**. Premijos mecenas — kun. dr. Juozas Prunskis. Jeigu bus didesnis susidomėjimas konkursu ir jeigu gausime pakankamą skaičių spausdintinų straipsnių, skirsime ir daugiau premijų. Konkursas baigiasi šių metų gruodžio mėn. 1 dieną. Straipsniai turi būti parašyti šeimos arba jaunimo klausimais, kad tiktų “Prie šeimos židinio” arba “Jaunimo paslapčių” skyriams “Laiškuose Lietuviams”. Straipsnio forma gali būti įvairi, galima rašyti net beletristine (novelės) forma. Straipsnio ilgis neturėtų būti didesnis kaip penki “L. L.” puslapiai, t. y. apie 2500 žodžių.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, o atskirame uždarame voke pažymima autoriaus pavardė ir adresas, o taip pat straipsnio antraštė ir autoriaus slapyvardis. Jury komisijos sudėtis bus pranešta vėliau. Premijuoti ir nepremijuoti straipsniai galės būti spausdinami “Laiškuose Lietuviams”. Nepremijuotų, bet spausdintinų straipsnių autoriai gaus įprastą honorarą. Nespausdinti straipsniai bus gražinami. Straipsnius siųsti šiuo adresu: “Laiškų Lietuviams” konkursui, 2345 W. 56th St., Chicago 36, Ill.

“Draugo” skelbiamas romano konkursas taip pat baigiasi šių metų gruodžio mėn. 1 dieną. Už geriausią romaną skiriama tūkstančio dolerių premija. Romano siužetą pasirenka patys autoriai. Romanas turi būti mašinėle parašytas, nemažesnis kaip 200 romano formato puslapių. Autoriai turi pasirašyti slapyvardžiu, o atskirame uždarame voke pažymėti savo tikrąją pavardę ir adresą, ten pat įrašant romano antraštę ir pasirinktą slapyvardį. Premiją gavęs autorius be papildomo honoraro pirmosios laidos teises perleidžia “Draugui”, įskaitant teisę spausdinti dienraštyje ir išleisti atskiru leidiniu. Premijos nelaimėję autoriai spausdinimo sąlygas nuspręs abipusiu susitarimu. Jury komisija bus paskelbta vėliau. Kūrinius siųsti šiuo adresu: Romano Konkurso Komisijai, Draugas, 4545 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois.

"LAIŠKAI LIETUVIAMS" • 2345 WEST 56TH STREET • CHICAGO 36, ILLINOIS

